

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ІНФРАСТРУКТУРА ФІНАНСОВОГО РИНКУ: СТАН І НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший(бакалаврський)

Виконав:

студент 4 курсу, групи 411,
денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Колесник Анатолій Андрійович _____

Керівник:

доцент кафедри фінансів і кредиту

Ткач Євген Вікторович

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № ____ від « ____ » травня 202 ____ р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.*

АНОТАЦІЯ

Колесник А.А. Інфраструктура фінансового ринку: стан і напрямки розвитку в Україні. Рукопис. Дипломна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа і страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

У дипломній бакалаврській роботі розкрито теоретичні аспекти функціонування та розвитку інфраструктури фінансового ринку, оцінено стан інфраструктури фінансового ринку в Україні, обґрунтовано напрямки розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні.

Ключові слова: фінансовий ринок, інфраструктура фінансового ринку, фінансові інструменти, фінансові технології (FinTech).

ABSTRACT

Kolesnyk A.A. Financial Market Infrastructure: Current State and Development Directions in Ukraine. Manuscript. Bachelor's thesis for the degree of Bachelor of Finance, Banking, and Insurance, Specialty 072. Chernivtsi National Yuriy Fedkovych University, Chernivtsi, 2024. The bachelor's thesis explores the theoretical aspects of the functioning and development of the financial market infrastructure, evaluates the state of the financial market infrastructure in Ukraine, and substantiates the directions for the development of the financial market infrastructure in Ukraine.

Keywords: financial market, financial market infrastructure, financial instruments, financial technologies (FinTech).

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів наукових досліджень мають посилання на відповідне джерело.

_____ А.А Колесник

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	6
1.1 Поняття інфраструктури фінансового ринку та її роль в національній економіці	6
1.2 Основні елементи та складові інфраструктури фінансового ринку	13
РОЗДІЛ 2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	23
2.1 Ретроспективний аспект розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні	23
2.2 Оцінка сучасного стану розвитку інфраструктури фінансового ринку	29
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	36
3.1 Шляхи розвитку інфраструктури фінансового ринку: регуляторні аспекти	36
3.2 Технологічні та інноваційні тенденції в розвитку інфраструктури фінансового ринку.....	42
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Інфраструктура фінансового ринку в Україні є ключовим елементом економічної системи, що визначає його конкурентоспроможність та стійкість. Стан і розвиток цієї інфраструктури визначається рядом чинників, включаючи регулюючу політику, технологічні інновації, стабільність фінансових установ, а також рівень доступності та ефективності фінансових послуг.

На сучасному етапі розвитку українського фінансового ринку актуальність дослідження становить надзвичайно важливе завдання. По-перше, в контексті стрімкої технологічної трансформації відбувається зміна у способах здійснення фінансових операцій, що вимагає постійного аналізу та оновлення фінансової інфраструктури.

По-друге, у зв'язку зі стрімким розвитком глобальних фінансових ринків, Україна знаходиться в постійній потребі у вдосконаленні своєї фінансової інфраструктури для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності та залучення інвестицій.

Крім того, в контексті політичних та економічних турбулентностей, важливо вивчати ризики та вразливості існуючої фінансової інфраструктури та розробляти стратегії їх зменшення.

Необхідність дослідження стану та напрямків розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні постає як передумова для подальшого вдосконалення та модернізації фінансової системи країни. Це також дає можливість виявлення потенційних перешкод та проблем, що стоять на шляху стабільного функціонування ринку та розвитку національної економіки в цілому.

Велика кількість наукових досліджень і публікацій відображає зацікавленість як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців у розвитку фінансового ринку в Україні. Серед них П. Беленький, О. Васильєв, У. Грудзевич, О. Іваницька, О. Іншаков, Р. Йохимсон, Д. Кларк, Ю. Коваленко,

В. Корнеєв, А. Маршалл, В. Михальський, Д. Рей, Є. Симоніс, М. Скринько, В. Соколов, С. Сонько, Ф. Федько та інші. Ці погляди охоплюють різні аспекти, включаючи регулювання фінансового сектору, створення сприятливої інвестиційної клімату, розвиток фінансової технологій та інше.

Зважаючи на швидкі зміни в світовій економіці та фінансовій системі, розуміння сучасного стану та перспектив розвитку інфраструктури фінансового ринку є важливим для досягнення стійкого економічного зростання та фінансової стабільності в Україні. Наукові дослідження сприяють формулюванню ефективних стратегій розвитку фінансового сектору, а також сприяють вирішенню актуальних проблем, що виникають на шляху до його модернізації та адаптації до вимог сучасного світового ринку.

Отже, проведення наукового дослідження з теми «Інфраструктура фінансового ринку: стан і напрямки розвитку в Україні» є не лише актуальним, але і необхідним для розуміння та вирішення ключових проблем, що впливають на ефективність фінансової системи країни.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування фінансової інфраструктури, а також обґрунтування заходів та перспектив розвитку фінансового ринку в Україні. Поставлена мета випускної кваліфікаційної роботи передбачає виконання наступних завдань:

- обґрунтувати поняття інфраструктури фінансового ринку та її роль в національній економіці;
- розглянути основні елементи та складові інфраструктури фінансового ринку;
- проаналізувати ретроспективний аспект розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні;
- провести оцінку сучасного стану розвитку інфраструктури фінансового ринку;
- запропонувати шляхи розвитку інфраструктури фінансового ринку: регуляторні аспекти;

– охарактеризувати технологічні та інноваційні тенденції в розвитку інфраструктурі фінансового ринку.

Об'єктом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є процес функціонування інфраструктури фінансового ринку у сучасних умовах. Предметом дослідження є стан та напрямки розвитку інфраструктури фінансового ринку України.

Методологічною основою дослідження послужили загальнонауковий метод, зокрема аналіз та порівняння наукової літератури для теоретичного підґрунтя дослідження, тобто при визначенні сутності інфраструктури фінансового ринку та виявленні ролі інфраструктури фінансового ринку в національній економіці; аналізу та синтезу – дозволили узагальнити основні підходи щодо вивчення основних елементів та складових інфраструктури фінансового ринку. Також використовуються методи деталізації та узагальнення, статистичного дослідження та економічного аналізу – при систематизації і обробці інформації для проведення дослідження.

Інформаційну базу дослідження становлять різноманітні джерела, включаючи офіційну статистичну звітність від Національного банку України та інших регуляторних органів, фінансову звітність суб'єктів господарювання, наукові публікації, законодавчу базу, інформаційні ресурси мережі Інтернет, а також підручники і статті вітчизняних економістів у фахових економічних виданнях. Ці джерела надають комплексну інформацію, яка допомагає аналізувати та розуміти сучасний стан фінансового ринку України та визначати його перспективи розвитку.

Випускна кваліфікаційна робота складається з трьох розділів, містить вступ, висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

1.1 Поняття інфраструктури фінансового ринку та її роль в національній економіці

Фінансова інфраструктура є одним з ключових елементів фінансової системи країни. Вона виступає як підсистема загальної ринкової інфраструктури, спрямована на забезпечення функціонування фінансових ринків, інституцій та процесів.

У світовій економічній науці і навіть вітчизняній практиці не існує єдиного трактування сутності, змісту та ролі інфраструктури фінансового ринку. У вітчизняній науковій літературі фінансовий ринок розглядається як ключова складова фінансової системи, відіграючи роль забезпечувальної сфери для фінансових операцій. У цьому контексті, фінансові посередники, такі як банки, страхові компанії, приватні пенсійні фонди, кредитні спілки, інвестиційні фонди, лізингові компанії, сприяють розвитку та забезпеченню функціонування інфраструктури фінансового ринку [5, с. 63].

Для розуміння різниці між фінансовим ринком і його інфраструктурою, розглянемо їх базові функції та ролі суб'єктів, що діють на цих ринках. Фінансовий ринок та інфраструктура фінансового ринку представляють собою два важливі, але відмінні елементи фінансової системи. Для чіткого розмежування цих понять, необхідно враховувати їх базові функції та ролі суб'єктів, які діють на цих ринках.

Фінансовий ринок є місцем, де здійснюється обмін різноманітними фінансовими активами, такими як акції, облігації, валютні позиції тощо. Основними суб'єктами фінансового ринку є фінансові посередники, такі як банки, страхові компанії, пенсійні фонди. Їх завдання полягає в акумуляції коштів від клієнтів для подальшого інвестування або перерозподілу.

Інфраструктура фінансового ринку, з іншого боку, складається з різноманітних інститутів та систем, які створюють умови для максимально швидкого та ефективного здійснення операцій фінансовими посередниками. Сюди входять біржі, клірингові центри, системи розрахунків, регуляторні органи та інші установи. Інфраструктура забезпечує безперебійну та безпечну торгівлю фінансовими інструментами, а також встановлює спільні правила та процедури для всіх учасників ринку [43].

Отже, хоча фінансовий ринок та інфраструктура фінансового ринку взаємопов'язані, вони виконують різні функції та мають різних суб'єктів. Фінансовий ринок є місцем торгівлі фінансовими активами, тоді як інфраструктура створює умови для швидкого та ефективного здійснення цих операцій.

Зарубіжні дослідження сутності та ролі інфраструктури фінансового ринку розглядають її складові та відмінності, визначаючи платіжні системи, депозитарії, реєстраторів, торговців цінних паперів та інших як її ключові суб'єкти. Останні дослідження після кризи акцентують увагу на ролі інфраструктури у формуванні системного ризику. Деякі автори, як Дж. Ферраріні та П. Саджето, вказують на потребу реформування інфраструктури на мікро- та макрорівнях для забезпечення фінансової стабільності. Інші, як С. Мартінес-Джараміло та співавтори, підкреслюють, що недостатнє функціонування інфраструктури може впливати на платоспроможність економічних агентів та призвести до нестабільності фінансової системи [40].

Проте, одним з загальноприйнятих аспектів є те, що інфраструктура виникає об'єктивно як результат розвитку соціально-економічної системи та господарства. Її завданням є компенсація витрат на роз'єднання виробництва, забезпечення зв'язку між суб'єктами і об'єктами виробництва, а також структурної організації.

В цілому, інфраструктура фінансового ринку – це сукупність різноманітних елементів, таких як платіжні системи, банківські установи, біржі, регуляторні органи, інформаційні технології, що забезпечують безперебійне

функціонування фінансових установ і забезпечують їх взаємодію. Ця інфраструктура оптимізує процеси обміну, розрахунків та інвестування, сприяючи розвитку економіки та забезпечуючи стабільність фінансової системи.

Ринкова інфраструктура представляє собою комплекс інституцій, які сприяють різноманітним видам ринків, створюючи умови для їхнього ефективного функціонування. Це включає в себе такі організації, як біржі, банки, фінансово-кредитні посередники, комерційні фонди, страхові агенції, служби зайнятості, торговельні та інші установи, кожна з яких має свою функціональну сферу.

Щодо інфраструктури фінансового ринку, вона є важливим елементом, який відображає рівень розвитку фінансового ринку країни. Елементи фінансової інфраструктури розкривають сутність функціонування фінансового ринку та тісно пов'язані з ним. Ця залежність між ними є цілісною, взаємодоповнюючою та взаємозамінною.

Як вказує Н. Балдич, інфраструктура фінансового ринку складається з різних елементів, які включають операторів, що проводять реєстрацію, кліринг або здійснюють платежі, операції з цінними паперами, деривативами та іншими фінансовими транзакціями. Інфраструктура фінансових ринків встановлює загальні правила і процедури для всіх учасників, забезпечує технічну підтримку та спеціальні практики управління ризиками. Це важливий компонент, який допомагає забезпечити ефективне та стабільне функціонування фінансового ринку, сприяючи розвитку економіки [16, с. 184].

Фінансова інфраструктура може бути розглянута у двох вимірах. По-перше, у зовнішньому вимірі, вона є сукупністю інститутів, які опосередковують фінансові відносини та забезпечують потреби економіки. Це означає, що фінансова інфраструктура тісно пов'язана зі структурою фінансової системи та забезпечує рух грошових потоків і задовольняє потреби суспільного відтворення.

По-друге, у внутрішньому вимірі, фінансова інфраструктура включає різні інституційні суб'єкти, що забезпечують функціонування фінансів як системи в цілому, так і окремих сфер і ланок фінансової системи. Ці інституції формуються у кожній країні та на міжнародному рівні, враховуючи їхню специфіку та законодавче регулювання.

Обидва виміри взаємопов'язані, адже інфраструктура фінансів не лише забезпечує їх функціонування, але й відповідає за задоволення потреб суспільного виробництва.

Орієнтація на модель фінансового ринку визначає вибір поведінкової моделі учасників, яка відбувається відповідно до специфіки конкретної країни. Український фінансовий ринок відзначається банкоцентричністю, що призводить до розгалуженості, універсальності та значної кількості банківських інститутів. Українські банки виступають як основні фінансові посередники, що становить основу для функціонування фінансового ринку.

У свою чергу, американська модель фінансового ринку передбачає переважання фондового ринку, через який відбувається перерозподіл фінансових потоків між економічними агентами. Ця модель характеризується жорстким державним регулюванням фондового ринку [17].

У контексті українського ринку, банки виступають не лише як учасники, але й як посередники і навіть емітенти фондового ринку. Це свідчить про велике значення, яке банки мають у системі фінансового посередництва. Станом на початок 2024 року, кількість зареєстрованих банків в Україні становила 63, з них 27 з іноземним капіталом.

У квітні 2012 року Банк міжнародних розрахунків та Міжнародна організація комісій з цінних паперів узгодили та оприлюднили «Принципи для інфраструктур фінансового ринку» (Принципи ІФР). Цей документ визначив інфраструктуру фінансового ринку як складні багатосторонні системи, що включають у себе установи-учасники та оператора системи. Їх головними завданнями є забезпечення централізованого обліку, клірингу та розрахунків за платежами, цінними паперами та деривативами. Ці інфраструктурні системи

можуть значно підсилити відповідні ринки, підвищити ефективність, знизити витрати та ризики для учасників ринку і сприяти прозорості [21, с. 30].

Зазвичай, інфраструктура фінансового ринку встановлює однорідний набір правил та технічних вимог для всіх учасників, що допомагає забезпечити ефективність та надійність функціонування ринків.

Інфраструктура фінансового ринку відіграє важливу роль у національній економіці, впливаючи на її стабільність, зростання та конкурентоспроможність. Основні аспекти ролі інфраструктури фінансового ринку представлені на рис.1.1.

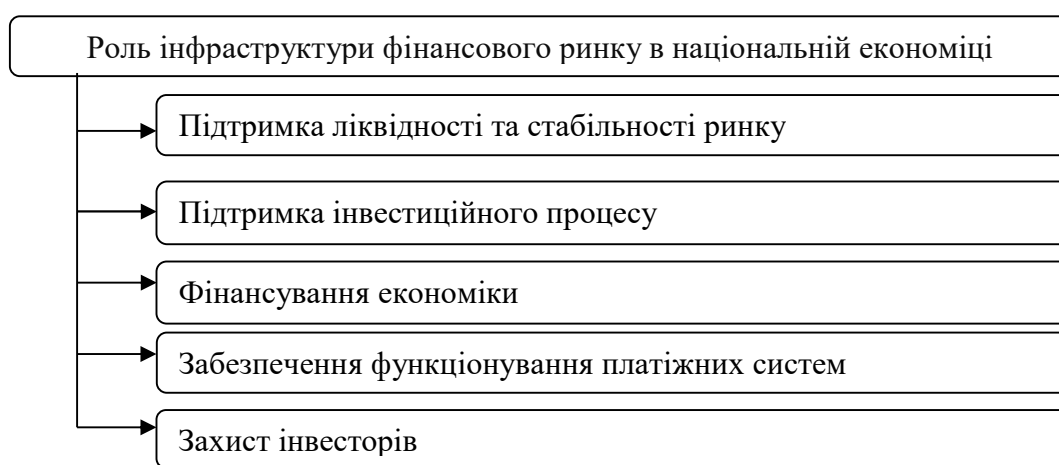

Рис. 1.1. Роль інфраструктури фінансового ринку в національній економіці

Ліквідність ринку відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування фінансової системи. Це означає, що учасники ринку можуть легко та швидко купувати та продавати фінансові активи без значних змін у їх ціні. Інфраструктура фінансового ринку, така як фондові біржі та електронні торговельні системи, забезпечує механізми для зустрічі попиту та пропозиції активів, що сприяє підтримці ліквідності. Клірингові та розрахункові системи, що входять до складу інфраструктури, допомагають у вирішенні фінансових зобов'язань між учасниками ринку, що також сприяє підтримці ліквідності та зменшенню ризиків.

Стабільність ринку є ще однією важливою аспектом функціонування фінансової системи. Вона означає відсутність значних коливань цін та ризиків фінансових збоїв. Інфраструктура фінансового ринку сприяє стабільності через регуляцію та нагляд, що встановлюють правила гри на ринку та забезпечують дотримання норм та стандартів. Регуляторні органи моніторять ринкові умови, запобігають маніпуляціям та шахрайству, а також реагують на потенційні кризові ситуації. Крім того, у кризових ситуаціях, таких як фінансові кризи або масштабні продажі активів, інфраструктура фінансового ринку може вживати заходів для підтримки ліквідності, наприклад, забезпечення готівки або надання кредитів учасникам ринку.

Підтримка інвестиційного процесу є однією з ключових ролей інфраструктури фінансового ринку в національній економіці. Інвестиції є важливим джерелом капіталу для розвитку підприємств, інфраструктури та інших галузей економіки. Інфраструктура фінансового ринку створює необхідні умови для ефективного та зручного здійснення інвестиційного процесу [35, с. 132].

Однією з ключових складових підтримки інвестиційного процесу є забезпечення доступу до капіталу. Інфраструктура фінансового ринку надає підприємствам різні інструменти та ринки, де вони можуть залучати капітал для реалізації своїх інвестиційних проєктів. Це може включати випуск акцій, облігацій, корпоративних облігацій та інших фінансових інструментів.

Крім того, інфраструктура фінансового ринку створює механізми для ефективного використання капіталу, що включає в себе розвиток ринків цінних паперів та інших фінансових інструментів, які дозволяють інвесторам розподіляти свій капітал між різними активами залежно від їхніх інвестиційних цілей та ризикових уподобань.

Також інфраструктура фінансового ринку забезпечує регуляторні та правові рамки, що регулюють інвестиційну діяльність. Це включає в себе регулювання фондових бірж, норми аудиту та фінансову звітність, які

забезпечують прозорість та довіру на ринку, а також захищають права та інтереси інвесторів.

Для підтримки інвестиційного процесу інфраструктура фінансового ринку також забезпечує розвиток інвестиційних інструментів та послуг, які допомагають інвесторам управляти ризиками та отримувати максимальний дохід від своїх інвестицій, що може включати різноманітні фонди, портфельні управління, страхування ризиків та інші продукти та послуги.

Інфраструктура фінансового ринку грає важливу роль у фінансуванні економіки, забезпечуючи доступ до капіталу, ефективний розподіл фінансових ресурсів та стабільність фінансової системи. Це сприяє стійкому економічному зростанню та розвитку країни.

Забезпечення функціонування платіжних систем є важливою складовою ролі інфраструктури фінансового ринку в національній економіці. Платіжні системи відіграють ключову роль у здійсненні фінансових трансакцій між різними суб'єктами економіки, такими як підприємства, домогосподарства та державні установи [28, с. 154].

Платіжні системи забезпечують швидкий, ефективний та безпечний обіг грошей та фінансових інструментів. Це дозволяє здійснювати оплату за товари й послуги, проводити банківські операції, здійснювати перекази коштів та виконувати інші фінансові операції з мінімальними затримками та ризиками.

Захист інвесторів є однією з найважливіших ролей інфраструктури фінансового ринку в національній економіці. Ця функція спрямована на забезпечення довіри та безпеки учасників ринку та створення умов для їхньої захищеності під час здійснення інвестиційних операцій та фінансових угод.

Одним з основних аспектів захисту інвесторів є забезпечення доступу до інформації. Інвестори повинні мати можливість отримувати достовірну та вчасну інформацію про фінансовий стан компаній, які вони розглядають для інвестування, а також про потенційні ризики та можливості. Інфраструктура фінансового ринку, така як біржі та регулятори, встановлює правила

дисклозурів та надає інвесторам доступ до фінансової звітності та інших важливих даних.

Захист інвесторів включає регулювання ринку та нагляд за його діяльністю. Регуляторні органи встановлюють правила гри на фінансових ринках, що включають в себе заборону шахрайства, маніпуляцій та інших антиконкурентних практик. Вони також здійснюють нагляд за діяльністю бірж, брокерських фірм, інвестиційних фондів та інших учасників ринку з метою забезпечення дотримання стандартів та захисту інвесторів від шахрайства та неналежної поведінки.

Крім того, захист інвесторів передбачає механізми компенсації у разі порушення їхніх прав або втрати інвестицій. Деякі країни мають системи гарантованого компенсування, які надають інвесторам компенсацію у разі банкрутства фінансових установ або втрати інвестицій через шахрайство.

Отже, інфраструктура фінансового ринку є надзвичайно важливим елементом для національної економіки. Вона забезпечує ефективне функціонування різних ринків, інститутів та процесів, що сприяє розвитку фінансової системи країни. Завдяки своїй ролі у забезпеченні ліквідності, підтримці інвестиційного процесу, функціонуванні платіжних систем, захисті інвесторів, інфраструктура фінансового ринку сприяє стабільному економічному зростанню та розвитку національної економіки.

1.2 Основні елементи та складові інфраструктури фінансового ринку

Інфраструктура фінансового ринку складається з різноманітних елементів, включаючи специфічні види суб'єктів, які взаємодіють для перетворення накопичених фінансових активів в реальні інвестиційні потоки. Її основна мета полягає у стимулюванні нарощування продуктивного капіталу, розвитку виробничого та невиробничого накопичення та зниженні інвестиційного ризику.

Складові елементи інфраструктури фінансового ринку представлені на рис.1.2.

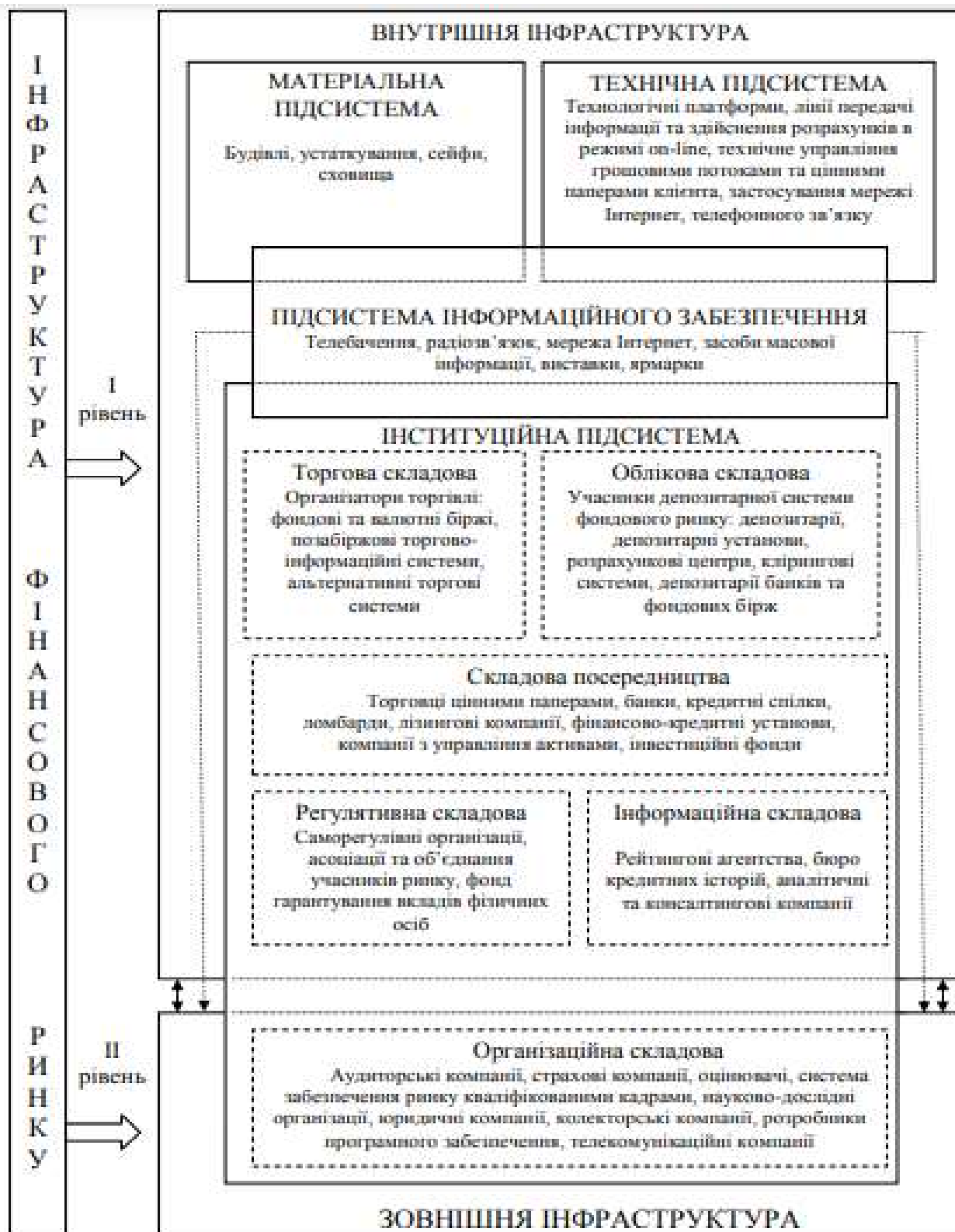

Рис.1.2. Складові елементи інфраструктури фінансового ринку [17]

Елементи інфраструктури фінансового ринку можна розділити на два рівні за їхньою роллю і значущістю у системі. Перший рівень включає

внутрішнє організаційне середовище, де відбуваються укладення угод і здійснення операцій. Цей рівень характеризується розмежуванням функцій і спеціалізацією діяльності різних суб'єктів фінансового ринку. На другому рівні знаходиться зовнішня підсистема, яка забезпечує обслуговування внутрішньої інфраструктури. Ця підсистема відповідає за нормальне функціонування внутрішньої інфраструктури, забезпечуючи необхідні послуги і ресурси для її оптимальної роботи.

Ця структура фінансового ринку визначає дві основні складові: системоутворюючу (внутрішню) інфраструктуру, яка прямо впливає на створення та організацію ринку, і допоміжну (зовнішню), що надає професійним учасникам різні послуги, не пов'язані безпосередньо з торгівлею, але необхідні для її проведення. Внутрішня інфраструктура включає матеріальні елементи, що забезпечують пасивну функцію ринку.

Розвиток технічної інфраструктури, включаючи технологічні платформи, інформаційні мережі, та засоби комунікації, суттєво підвищує якість та ефективність фінансового ринку, а також інвестиційні можливості фінансових інструментів.

Інформаційна інфраструктура, включаючи мережі, засоби масової інформації та програмні продукти, грає ключову роль у забезпеченні доступу до інформації про ринок. Інституції, такі як рейтингові агентства та аналітичні компанії, також важливі для активного функціонування фінансового ринку.

Регулятивна інфраструктура фінансового ринку включає саморегульвні організації, асоціації учасників ринку та фонди гарантування вкладів, які забезпечують дотримання установлених правил. Торгова складова цієї інфраструктури охоплює організаторів торгівлі, а також альтернативні торгові системи та аукціони, які сприяють проведенню операцій з фінансовими інструментами між учасниками ринку.

У фінансовому обігу ринку використовується різноманіття фінансових інструментів, що потребує складної облікової інфраструктури. Ця інфраструктура включає депозитарії, розрахункові центри, та клірингові

системи. Кліринг, основний елемент цієї системи, визначає ефективність фінансового ринку.

Фінансове посередництво відображає відносини, які складаються на фінансовому ринку у процесі руху фінансових ресурсів і грошових коштів. Функціонування більшої частини фінансового ринку забезпечують фінансові посередники, які здійснюють, з одного боку, мобілізацію тимчасово вільних ресурсів, а з іншого — їх продаж.

Фінансові посередники – це фінансові установи, до яких належать суб'єкти банківської системи, небанківські фінансові та кредитні інститути, контрактні фінансові інститути. Діяльність фінансових посередників на практиці пов'язана зі створенням нових фінансових інструментів. Ці інститути мають можливість отримувати прибуток за рахунок економії, що обумовлена зростанням масштабу операцій, здійснюючи аналіз кредитоспроможності потенційних кредиторів, розробку порядку надання позик і розрахунків за них, рівномірно розподіляючи ризики. Їх діяльність спрямована таким чином на допомогу фізичним та юридичним особам, що мають заощадження, перетворити їх на капітал і вкласти в діяльність різних суб'єктів господарювання, диверсифікуючи при цьому рівень ризику. Слід зазначити, що система спеціалізованих фінансових посередників має можливість надати власникам заощаджень більші вигоди, ніж просто можливість одержувати відсотки на капітал.

Саме на фінансовому ринку відбувається перерозподіл коштів, у процесі якого вони переміщуються від тих, хто має їх надлишок, до тих, хто потребує інвестицій. При цьому кошти спрямовуються, як правило, від тих, хто не може їх ефективно використати, до тих, хто здатний використати їх продуктивно. Це сприяє не тільки підвищенню продуктивності та ефективності економіки загалом, а й поліпшенню економічного добробуту кожного суб'єкта ринку в суспільстві. [41]

За допомогою інституцій організаційної складової інфраструктури фінансового ринку учасники отримують необхідні допоміжні послуги та

продукти, що підвищують ефективність та зменшують ризики. Колекторські компанії, розробники програмного забезпечення та телекомунікаційні компанії є складовими цієї інфраструктури. Інформаційна складова забезпечує взаємодію з зовнішнім середовищем, а також обмін інформацією між підсистемами. Цей обмін вимагає регуляції для забезпечення стійкості та оптимізації, яку здійснює нормативна діяльність та регулювання інститутів.

Інституційна ефективність та її відповідність економічним потребам контролюються шляхом безперервного обміну інформацією та нормативного регулювання. Оцінка діяльності інституту та його відповідність потребам економіки можлива лише через регулятивний контроль, перш за все, з боку держави.

Зовнішня інфраструктура фінансового ринку складається з інституцій, які забезпечують організаційну підтримку. Це включає аудиторські, страхові та юридичні компанії, оцінювачів, системи набору кваліфікованих кадрів та науково-дослідні організації. Система страхування є важливою складовою цієї інфраструктури, допомагаючи мінімізувати ризики для всіх учасників ринку та зміцнюючи його стійкість і економічну безпеку. Це досягається через страхування професійних і непрофесійних ризиків, участь у компенсаційних фондах та спільнотах взаємного страхування.

Юридичний консалтинг та аудиторські послуги є важливою частиною інфраструктури фінансового ринку. Вони надають консультації та перевіряють фінансову діяльність, допомагаючи у мінімізації ризиків та забезпечуючи незалежну оцінку. Оцінювачі також важливі, надаючи послуги при укладанні угод, інвестуванні та забезпеченні кредитів. Ці послуги сприяють стабільності фінансового ринку і є методом зменшення ризиків. Крім того, науково-дослідна робота та інститути кадрового забезпечення є необхідними для підготовки кваліфікованих спеціалістів для роботи на ринку.

Розглянутий склад елементів інфраструктури фінансового ринку визначається потребами ринку та залежить від моделі розвитку ринку,

економічного потенціалу країни та завдань, які держава вирішує в конкретний період часу.

Принципи ІФР (Принципи для інфраструктур фінансового ринку), розроблені Банком міжнародних розрахунків (БІС) та Міжнародною організацією комісій з цінних паперів (IOSCO), виділяють п'ять основних складових інфраструктури фінансового ринку (рис.1.3).

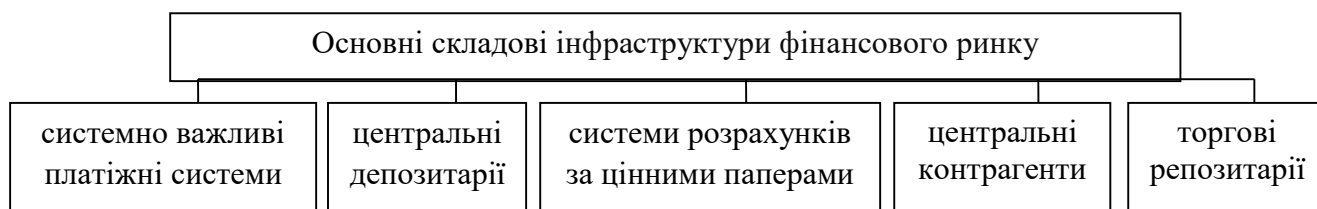

Рис.1.3. Основні складові інфраструктури фінансового ринку

Системно важливі платіжні системи є критично важливим елементом фінансової інфраструктури, який забезпечує безперервне та ефективне функціонування фінансових ринків і управління ризиками в системі платежів. Ці системи відповідають за обробку та вирішення великого обсягу фінансових транзакцій між учасниками ринку, забезпечуючи їхню ліквідність та стабільність [21, с. 31].

Характеристика системно важливих платіжних систем полягає у їхній спроможності обробляти великі обсяги платежів з мінімальними затримками та ризиками для учасників. Вони забезпечують швидке та безпечне вирішення фінансових зобов'язань між банками, компаніями та іншими фінансовими установами.

Ці платіжні системи також мають високий рівень надійності та стійкості до внутрішніх та зовнішніх збурень. Вони використовують передові технології та механізми для захисту від кібератак, а також мають запасні механізми для відновлення роботи в разі виникнення непередбачуваних обставин.

Окрім того, системно важливі платіжні системи зазвичай підлягають суворому регулюванню та нагляду з боку відповідних фінансових регуляторів.

Це сприяє забезпеченню дотримання стандартів безпеки та ефективності, а також встановленню механізмів для управління системними ризиками.

Узагальнюючи, можна сказати, що системно важливі платіжні системи є основою функціонування фінансової системи країни, забезпечуючи надійність, безпеку та стабільність у фінансових транзакціях та роботі ринків.

Центральні депозитарії забезпечують цифрове або фізичне зберігання цінних паперів та ведення обліку їх власності. Ці установи грають важливу роль у підтримці ліквідності та ефективності фінансових ринків, забезпечуючи безперебійний доступ до цінних паперів для інвесторів та учасників ринку.

Одна з ключових характеристик центральних депозитаріїв – це їхня здатність ефективно та безпечно зберігати цінні папери та забезпечувати їхню доступність для торгівлі та інвестування. Це означає, що центральні депозитарії повинні мати надійні системи зберігання, які гарантують захист цінних паперів від втрати, крадіжки або пошкодження.

Крім того, центральні депозитарії здійснюють також інші важливі функції, такі як проведення операцій з розподілу дивідендів, виплати відсотків, обмін цінних паперів та вирішення корпоративних подій. Вони також можуть надавати послуги з кредитування під заставу цінних паперів.

З точки зору безпеки, центральні депозитарії повинні мати високий рівень технологічного захисту, щоб уникнути несанкціонованого доступу до цінних паперів та відповідну захисту персональних даних клієнтів.

Системи розрахунків за цінними паперами є важливим компонентом фінансової інфраструктури, які забезпечують ефективне вирішення фінансових зобов'язань між учасниками ринку щодо купівлі-продажу цінних паперів. Ці системи здійснюють розрахунки та передачу цінних паперів між різними учасниками ринку з метою вирішення операцій та забезпечення їхньої ліквідності та стабільності [35, с. 132].

Одна з ключових характеристик систем розрахунків за цінними паперами полягає в їхній здатності забезпечити швидкий та надійний розрахунок за операціями купівлі-продажу цінних паперів. Ці системи повинні мати

ефективні механізми обробки та вирішення транзакцій, забезпечуючи їх виконання в найкоротші терміни.

Системи розрахунків за цінними паперами мають забезпечувати високий рівень безпеки та захищеності від шахрайства та кібератак. Вони повинні використовувати передові технології та стандарти безпеки, щоб гарантувати цілісність та конфіденційність фінансових транзакцій.

Окрім того, системи розрахунків за цінними паперами можуть забезпечувати такі додаткові послуги, як конвертація валют, автоматичне нарахування відсотків або дивідендів, а також автоматичне виконання корпоративних дій.

Центральні контрагенти (ЦК) виступають як посередники у фінансових транзакціях, забезпечуючи їхнє виконання та розрахунок між учасниками ринку. Вони виконують ключову роль у зменшенні ризиків для учасників ринку, використовуючи механізми клірингу та гарантування.

Центральні контрагенти забезпечують безперервну доступність та ліквідність фінансових ринків, виконуючи розрахунки та врегулювання зобов'язань учасників. Вони забезпечують розрахунки відповідно до укладених угод, а також гарантують виконання зобов'язань у разі неплатоспроможності однієї зі сторін [40].

Однією з важливих функцій центральних контрагентів є моніторинг та управління ризиками. Вони встановлюють та дотримуються строгих правил та стандартів для зменшення ризиків дефолту, використовуючи механізми маржингу та колатералізації.

Центральні контрагенти також сприяють підвищенню ефективності та прозорості на фінансових ринках, забезпечуючи стандартизацію процесів та уніфікацію умов укладання угод. Це сприяє зниженню витрат та ризиків для учасників ринку, а також забезпечує стабільність та надійність фінансових транзакцій.

Торгові репозитарії є важливою складовою інфраструктури фінансового ринку, яка відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності та прозорості

фінансових операцій з цінними паперами. Основною функцією торгових репозитаріїв є реєстрація та обслуговування цінних паперів, що торгуються на фінансових ринках.

Перш за все, торгові репозитарії відповідають за реєстрацію власності на цінні папери та ведення обліку їхніх власників. Це важливо для забезпечення правильності та достовірності інформації про власників цінних паперів, що є вирішальним аспектом у веденні фінансових операцій та здійсненні правовласницьких дій з цінними паперами.

Друга важлива функція торгових репозитаріїв полягає у забезпеченні безпечного та ефективного зберігання цінних паперів. Це включає в себе зберігання фізичних документів про цінні папери або електронні реєстраційні записи, що підтверджують їх власництво. Такий підхід дозволяє уникнути втрати або пошкодження цінних паперів та забезпечує їхню легкість доступу для власників.

Крім того, торгові репозитарії забезпечують механізми для проведення торгівлі цінними паперами на фінансових ринках. Вони можуть функціонувати як посередники у вирішенні торговельних операцій, забезпечуючи вирівнювання інтересів сторін та виконання угод. Крім того, вони можуть надавати інформаційну підтримку та аналітичні сервіси для учасників ринку, що сприяє більш інформованим і керованим фінансовим рішенням.

Ці складові є ключовими для ефективного та безперебійного функціонування фінансового ринку. Вони допомагають зменшити ризики та забезпечують безпеку та стабільність фінансових операцій, що відіграє важливу роль у підтримці довіри та прозорості на ринку. Визначення цих складових в Принципах ІФР допомагає регуляторам та учасникам ринку сприймати їхню роль та значення у своїй юрисдикції.

Таким чином, перший розділ зосереджується на теоретичних аспектах функціонування та розвитку інфраструктури фінансового ринку. У розділі розглянуто поняття інфраструктури фінансового ринку та її значення для національної економіки, висвітлено роль і важливість цієї інфраструктури у

забезпеченні стабільності та розвитку фінансової системи. Детально проаналізовано основні елементи та складові інфраструктури фінансового ринку.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

2.1 Ретроспективний аспект розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні

Фінансовий ринок України сьогодні є важливою складовою фінансової інфраструктури країни. Він зорієнтований на задоволення потреб кінцевих споживачів, які використовують різноманітні фінансові інструменти для досягнення своїх цілей. Ця модель спрямована на споживачів фінансових послуг, які визначають основні принципи функціонування ринку. Умови для ефективної роботи суб'єктів господарювання створюються завдяки спрямованості на потреби споживачів. Клієнтоорієнтованість та увага до потреб споживачів є ключовими принципами. Щоб досягти цієї мети, учасники ринку повинні тісно співпрацювати, координувати дії та спрямовувати зусилля для створення актуальних сервісів та продуктів. Прозорість та взаємна повага всіх учасників є важливими для ефективної роботи інфраструктури фінансового ринку.

Сучасна інфраструктура фінансового ринку України базується на спільній роботі чотирьох ключових гравців у фінансовому секторі: Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства фінансів України та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ці органи спільно координують свою діяльність, щоб забезпечити стабільність та розвиток фінансового сектору, а також втілюють Стратегію розвитку фінансового сектору до 2025 року. Вони є невід'ємною частиною «фінансового фронту», який утримується завдяки їх скоординованій діяльності[45, с. 158].

Поточний стан та динаміку розвитку інфраструктури фінансового ринку охарактеризуємо на базі даних про кількість посередників, обсяги їхніх активів та обсяги наданих послуг.

В табл.2.1 розглянемо динаміку кількості кількості фінансових установ в Україні протягом 2020–2023 років.

Таблиця 2.1

Динаміка кількості фінансових установ в Україні протягом 2020–2023 років [23]

Фінансова станова	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2023 р. до 2020 р.	
	Кількість	Питома вага, %	Кількість	Питома вага, %	Кількість	Питома вага, %	Кількість	Питома вага, %	Абсолютне	Відносне
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховики	210	11,25	155	9,19	128	9,85	111	10,38	-99	-47,14
Кредитні спілки	322	17,25	278	16,48	162	12,46	143	13,38	-179	-55,59
Фінансові компанії	960	51,42	922	54,65	760	58,46	594	55,57	-366	-38,13
Ломбарди	302	16,18	261	15,47	183	14,08	158	14,78	-144	-47,68
Банки	73	3,91	71	4,21	67	5,15	63	5,89	-10	-13,70
Всього	1867	100	1687	100	1300	100	1069	100	-798	-42,74

Аналізуючи дані таблиці щодо динаміки кількості фінансових установ в Україні з 2020 по 2023 рік, можна відзначити різноманітні тенденції в кожному з секторів фінансової системи.

У банківському секторі спостерігається стабільність: кількість банків майже не змінювалася протягом цього періоду, що свідчить про стійкість і надійність цього сегменту.

Упродовж 2023 року банки в Україні заробили 130,5 мільярдів гривень. На фоні цього досягнення варто відзначити скорочення кількості банків з 67 на початку року до 63 на кінець року. Незважаючи на це, прибутки банків вдвічі зросли в порівнянні з періодом до початку повномасштабного вторгнення у 2021 році та у 6,7 разів у порівнянні з 2022 роком[8].

87% від загального прибутку банків, що складає 112,95 мільярдів гривень, припадає на топ-10 банків (АТ «ПриватБанк», АТ «ОщадБанк», АТ «Сенс Банк», АТ «Укрексімбанк», АБ «Укргазбанк», тощо). Рейтинг включає 4 державних банки, 4 з іноземним капіталом та 2 з приватним.

За даними аналітиків Opendatabot, на 5 державних банків припадає 61,5% загального прибутку. З них, 41,7% або 54,46 мільярдів гривень заробив АТ КБ «ПриватБанк», що стабільно утримує лідерство. За останній рік його доходи зросли удвічі в порівнянні з аналогічним періодом у 2021 році[18, с. 115].

Однак інші сектори показують значні зміни. Кількість кредитних спілок, фінансових компаній і ломбардів значно зменшилася протягом цього періоду. Кількість кредитних спілок зменшилася з 322 у 2020 році до 143 у 2023 році, що становить зменшення на 55%, а кількість фінансових компаній зменшилася з 960 до 594, або на 38%[23].

На рис. 2.1 наочно представлена динаміка кількості фінансових установ в Україні протягом 2020 – 2023 років.

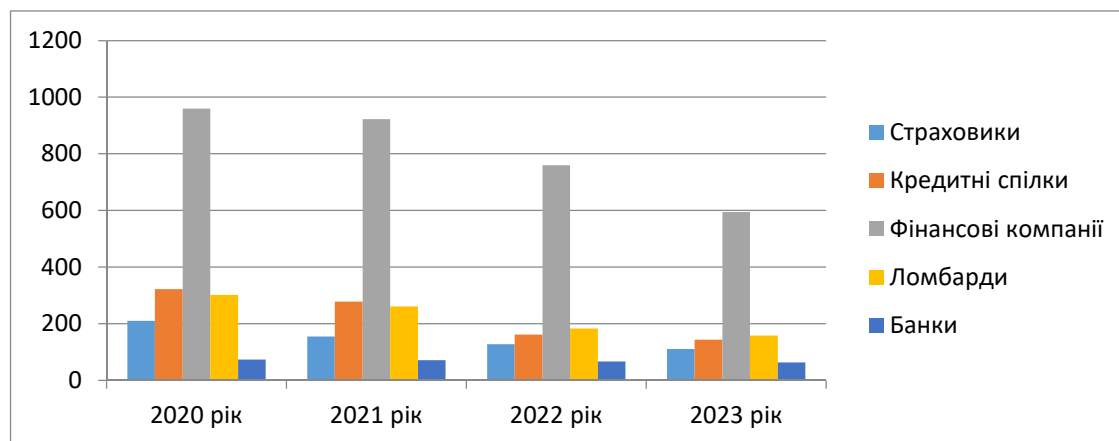

Рис.2.1. Динаміка кількості фінансових установ в Україні протягом 2020-2023 років [23]

Загальна кількість фінансових установ зменшилася з 1867 до 1069, що свідчить про значні зміни в фінансовій системі країни за цей період. Ці зміни мають різні причини, такі як вплив економічних чинників, регулятивні зміни та технологічні інновації. Зокрема, воєнний час завжди ставить перед фінансовим сектором виклик, вимагаючи від нього адаптації та управління ризиками. Починаючи з моменту повномасштабного вторгнення росії на територію України, не було створено жодної нової фінансової установи, однак було відмічено відходження численних учасників з ринку.

Структура фінансових установ в Україні у 2023 році представлена на рис.2.2.

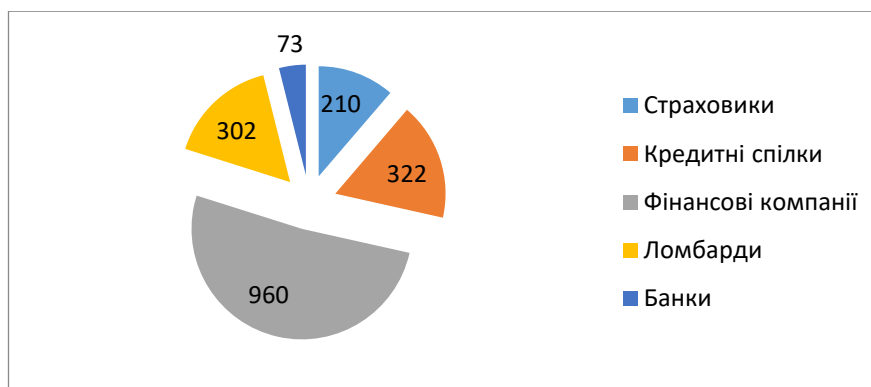

Рис.2.2. Структура фінансових установ в Україні у 2023 році [23]

Отже, важливо продовжувати моніторити ці тенденції та аналізувати їх вплив на фінансову стабільність та розвиток економіки країни.

Активи небанківського фінансового сектору так само змінювались в умовах макроекономічної нестабільності останніх років. Структуру активів фінансового сектору за типом установ охарактеризовано в табл.2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка активів фінансових установ в Україні протягом 2020 – 2023 років [24]

Фінансова установка	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2023 р. до 2020 р.	
	Сума, млн.грн	Питома вага, %	Сума, млн.грн	Питома вага, %	Сума, млн.грн	Питома вага, %	Сума, млн.грн	Питома вага, %	Абсолютне	Відносне
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховики	64903	3,12	64737	2,77	70298	2,63	73375	2,46	8472	13,05
Кредитні спілки	2317	0,11	2330	0,10	1449	0,05	1418	0,05	-899	-38,80
Фінансові компанії	186572	8,97	216406	9,24	243997	9,13	251279	8,44	64707	34,68
Ломбарди	3854	0,19	4289	0,18	4101	0,15	4597	0,15	743	19,28
Банки	1822841	87,62	2053232	87,7	2353939	88,04	2647624	88,9	824783	45,25
Всього	2080487	100	2340994	100	2673784	100	2978293	100	897806	43,15

Проаналізувавши дані таблиці щодо динаміки розміру активів фінансових установ в Україні протягом 2020-2023 років, можна зробити наступні висновки.

По-перше, банківський сектор продемонстрував стабільність та динамічний розвиток. Активи банків значно зросли протягом досліджуваного періоду, збільшившись на 824 783 млн. грн., або на 45,25%. Це свідчить про надійність та впевненість у цьому секторі, що сприяє економічному зростанню.

По-друге, фінансові компанії також відзначаються значним зростанням активів на 64 707 млн. грн., або на 34,68%. Це вказує на їхню важливу роль у фінансовій системі та підтримку економічного розвитку через надання різноманітних фінансових послуг.

В сегменті, де діють кредитні спілки, спостерігається від'ємна динаміка, що проявляється у зменшенні активів цих фінансових посередників, скороченні кредитної активності членів спілок та відтоку депозитних вкладів. Зокрема, кредитні спілки відзначаються зменшенням активів на 899 млн. грн., або на 38,80%. Проте, наявні дані від кредитних спілок, які звітували, свідчать про невеликий рівень прибутковості, супроводжуваний зменшенням кількості працівників і відокремлених підрозділів. Також варто відзначити, що спілки мали невеликі витрати на резервування, що може вказувати на обережне формування резервів у попередні, більш вигідні періоди.

Ріст активів страховиків на 8 472 млн. грн., або на 13,05%, свідчить про позитивну динаміку у цьому секторі та збільшення зацікавленості населення в страхових послугах. Динаміка розміру активів фінансових установ в Україні протягом 2020-2023 років представлена наочно на рис.2.3.

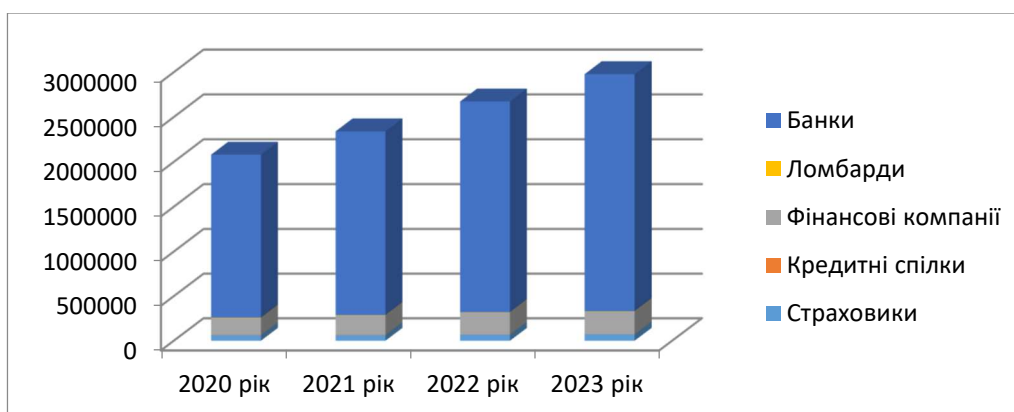

Рис.2.3. Динаміка розміру активів фінансових установ в Україні протягом 2020- 2023 років [24]

Основна частка активів на фінансовому ринку припадає на банки – 88,9%, тоді як лише близько 11% належить небанківським фінансовим установам. Загальна сума активів фінансових установ зросла на 897 806 млн. грн., або на 43,15%, що свідчить про загальне зростання фінансового ринку та позитивну динаміку розвитку фінансової системи в Україні.

Аналіз ключових показників фінансового ринку за досліджуваний період підтверджує, що банківський та небанківський сектори поступово адаптуються до умов воєнного стану. Першим важливим сигналом є те, що відділення банківських установ, розташованих у звільнених від окупації районах, майже повністю відновили свою діяльність. У вільних регіонах також налагоджено робочий режим, адаптований до повітряних тривог. Це сприяло стабілізації довіри клієнтів, збільшенню обсягів грошей на рахунках завдяки зростанню гривневих внесків населення та вкладів бізнес-структур у іноземній валюті. Банківський сектор зміг зберегти високий рівень ліквідності, навіть в умовах конфлікту. Важливо відзначити, що ця позитивна динаміка була досягнута за рахунок підвищення процентних ставок на гривневі депозити [48].

Загалом, фінансовий сектор працював у сприятливих макроекономічних умовах, як свідчить звіт Національного банку. Чиста маржа банків за 2023 рік склала 8%, що є покращенням порівняно з попередніми періодами. Рентабельність капіталу банківської системи також показала позитивну динаміку, досягнувши 52,8% за 2023 рік. Серед головних моментів можна виділити тривалий приплив коштів клієнтів до банків, активізацію кредитування бізнесу та населення, а також високу операційну ефективність.

У небанківському фінансовому секторі триває інтенсивна трансформація. Спостерігається збільшення вимог до фінансової стійкості та якості активів, внаслідок чого деякі страхові компанії були змушені вийти з ринку. Однак сектор в цілому виявився стійким до викликів, а обсяги операцій невеликі, тому системні ризики у цьому сегменті наразі мінімальні [46].

У сфері платіжних послуг функціонує 21 внутрішня платіжна система, що створена резидентами, враховуючи державні, а також 16 міжнародних платіжних систем, розроблених нерезидентами.

Додатково на ринку діють постачальники фінансових платіжних послуг. Серед них 19 платіжних установ, 11 фінансових установ, які мають право надавати платіжні послуги, один банк, який є емітентом електронних грошей, і один оператор поштового зв'язку [37, с. 80].

Отже, фінансовий ринок України відіграє важливу роль у економіці країни, забезпечуючи потреби населення та бізнесу у фінансових послугах. Його стабільність та розвиток залежать від співпраці ключових учасників, таких як Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство фінансів України та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Стабільність банківського сектору та трансформація небанківського свідчать про необхідність постійної адаптації та вдосконалення фінансових послуг, щоб задовольнити різноманітні потреби суспільства і підтримати економічний зріст.

2.2 Оцінка сучасного стану розвитку інфраструктури фінансового ринку

Оцінка сучасного стану розвитку інфраструктури фінансового ринку є ключовим етапом для розуміння динаміки та перспектив його подальшого розвитку. Особливо важливо проаналізувати вплив ключових гравців на цьому ринку, які відіграють значну роль у формуванні його структури та напрямку розвитку, зокрема банківський сектор економіки. Один із таких впливових учасників – АТ КБ «ПриватБанк», який займає провідні позиції у фінансовому секторі України та має значний вплив на його динаміку.

Протягом 2023 року банківський сектор України продемонстрував вражаюче зростання у своїй прибутковості, згідно з даними, наданими Національним банком. Загальний прибуток досяг величезної суми в 130,5 млрд.

грн. Це являє собою подвійне збільшення у порівнянні з аналогічним періодом до початку повномасштабного вторгнення у 2021 році [18, с. 114].

Хоча кількість банків в країні скоротилася, це не завадило їхній фінансовій продуктивності. Лише чотири з 63 банків зазнали збитків за цей період, вказує аналіз «Опендатабот». Це свідчить про високий рівень стійкості і стабільності більшості банківських установ на фоні внутрішніх та зовнішніх економічних турбулентностей.

На ринку відзначається домінування п'яти державних банків (АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Сенс Банк», АТ «Державний експортно-імпорتنний банк України», АТ «Укргазбанк»), які забезпечили понад половину (61,5%) загального прибутку. З цих банків АТ КБ «ПриватБанк» особливо виділяється, заробивши 54,46 млрд грн, що становить 41,7% від загального прибутку сектору. Зазначимо, що прибуток АТ КБ «ПриватБанк» також зріс вдвічі порівняно з відповідним періодом до початку повномасштабного вторгнення у 2021 році [29].

Такі результати свідчать про ефективність стратегій управління та адаптації банків до складних умов ринкової конкуренції і економічних змін. Банківський сектор України продовжує відігравати ключову роль у фінансовому розвитку країни, забезпечуючи стабільність та надійність для клієнтів та інвесторів.

Аналіз фінансового стану та результатів діяльності АТ КБ «ПриватБанк» – це комплексний процес оцінки фінансової стабільності та ефективності діяльності банку на основі його фінансової звітності та інших відомостей. Такий аналіз важливий для оцінки фінансової ризикованості та здатності банку до утримання конкурентоспроможності на ринку, а також для прийняття рішень щодо інвестування, кредитування та регулювання діяльності банку.

Аналіз фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 рр. представлений в табл.2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 рр. [29]

Показники	2020 рік, млн. грн.	2021 рік, млн. грн.	2022 рік, млн. грн.	Відхилення, млн. грн. (2022-2021)	Відхилення, млн. грн. (2021-2020)	Темп зростання, %, 2022/2021
1	2	3	4	5	6	7
Процентні доходи	33563	35854	43 686	7 832	2291	121,84
Процентні витрати	11961	6537	3 768	-2 769	-5424	57,64
Чистий процентний дохід	21602	29317	39 918	10 601	7715	136,16
Комісійні доходи	27649	35057	32 945	-2 112	7408	93,98
Комісійні витрати	8888	11840	12 505	665	2952	105,62
Чистий прибуток	24302	35050	30198	-4 852	10748	86,16

Проаналізувавши дані таблиці, можна зробити наступні висновки. Процентні доходи підвищилися з 33563 млн. грн. у 2020 році до 43686 млн. грн. у 2022 році, що становить зростання на 21,84%. Це свідчить про позитивну динаміку в цьому напрямку, що може бути зумовлене різноманітними факторами, такими як зростання клієнтської бази, ефективніша робота з активами або підвищення процентних ставок на ринку.

Чистий процентний дохід зріс на 136,16% з 2020 по 2022 рік, що вказує на загальне покращення фінансової продуктивності банку в цьому напрямку.

Щодо комісійних доходів, вони спочатку зростали з 2020 по 2021 рік, але потім зменшилися в 2022 році, що є результатом різноманітних факторів, таких як зміни в стратегії ціноутворення або відмінності в попиті на банківські послуги.

АТ КБ «ПриватБанк» має дві основні категорії витрат: процентні витрати та комісійні витрати. процентні витрати зменшилися з 11961 млн. грн. у 2020 році до 3768 млн. грн. у 2022 році. Це може свідчити про зниження процентних ставок або більш ефективне управління фінансовими ресурсами банку.

Комісійні витрати відображають зменшення з 8888 млн. грн. у 2020 році до 12505 млн. грн. у 2022 році, що становить зростання на 105,62%. Це може вказувати на збільшення витрат на обслуговування клієнтів, розширення банківських послуг або зміни в стратегії управління комісійними операціями.

Зростання комісійних витрат пов'язане також з розширенням бізнесу або інвестиціями в розвиток нових продуктів і послуг, що може сприяти збільшенню доходів у майбутньому (рис.2.4).

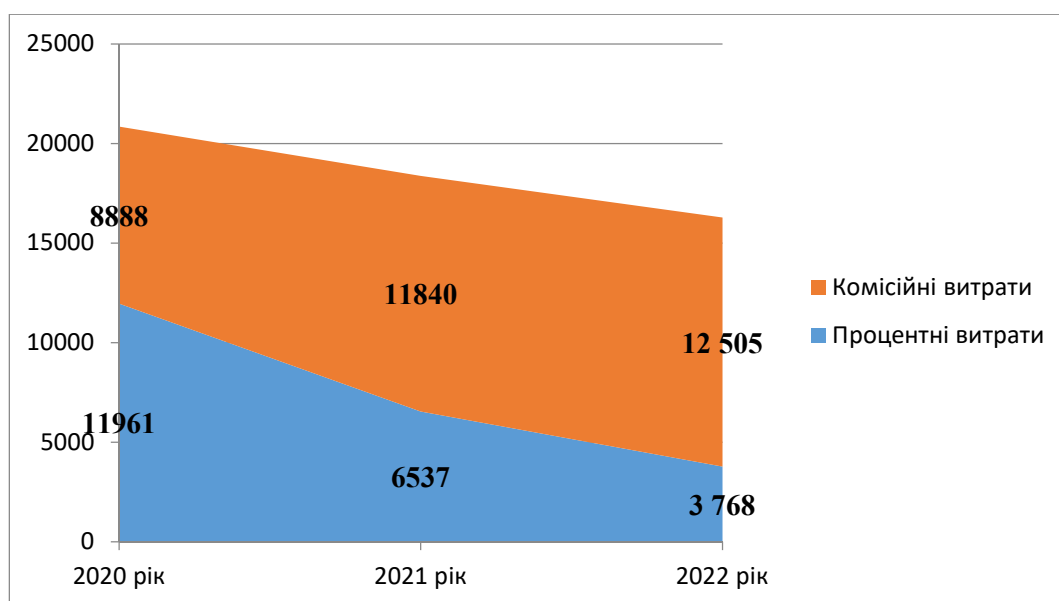

Рис. 2.4. Структура витрат АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр. [29]

Отже, АТ КБ «ПриватБанк» зменшує витрати, пов'язані з процентами, але збільшує комісійні витрати, що може бути пов'язано з розвитком банківських послуг та збільшенням попиту на них.

АТ КБ «ПриватБанк» доводить, що державна компанія може й має бути прибутковою та ефективною. Чистий прибуток у АТ КБ «ПриватБанк» 2022 році – 30198 млн. грн. Загалом після націоналізації банк сплатив до бюджету 155 млрд. грн.

Джерела прибутку АТ КБ «ПриватБанк» в 2022 році значно не змінилися, хоча і були обмежені впливом макроекономічних тенденцій. Так, в 2020-2022 роках, з одного боку, на доходи банку сильно вплинули обмеження щодо нарощення кредитування, коливання комісійного доходу, а з іншого, тренд

зменшення відсоткових ставок на ринку забезпечив зменшення вартості ресурсів. Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2020-2022 рр. представлена на рис. 2.5.

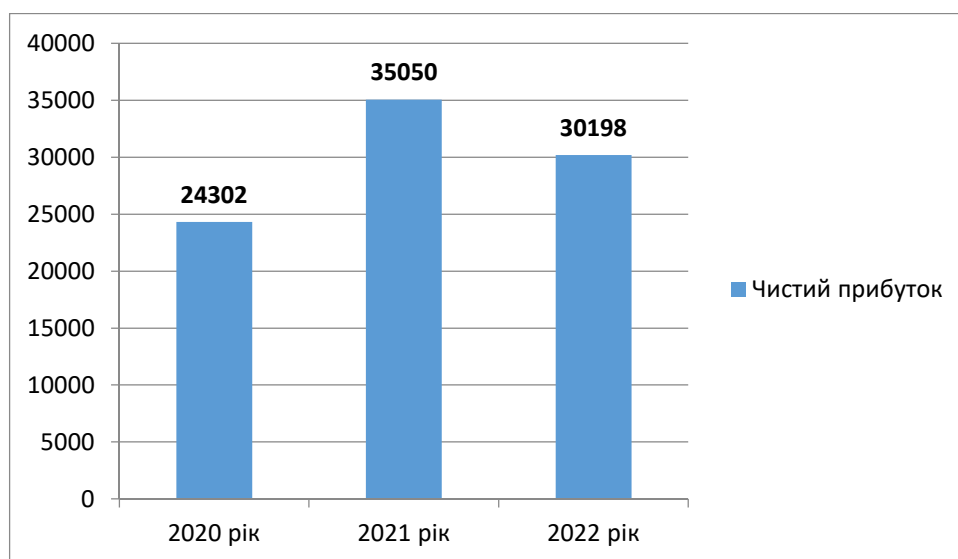

Рис. 2.5. Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 рр., млн.грн. [30]

Аналіз фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 років свідчить про значне зростання обсягів банківської діяльності, однак відзначаються певні тенденції у динаміці деяких показників.

Відзначається стабільне зростання чистого процентного доходу з 21,602 млрд грн у 2020 році до 39,918 млрд грн у 2022 році, що свідчить про успішне управління процентними операціями та залученням ресурсів.

Хоча обсяги комісійних доходів відмічалися зростанням до 35,057 млрд грн у 2021 році, вони зменшилися до 32,945 млрд грн у 2022 році. Водночас, комісійні витрати також збільшилися – з 11,840 млрд грн у 2021 році до 12,505 млрд грн у 2022 році. Це свідчить про необхідність удосконалення стратегій управління комісійними операціями.

У цілому, аналіз фінансових результатів свідчить про загальний позитивний тренд у функціонуванні банку, проте вимагає уважного управління ризиками та ефективних стратегій збалансування доходів та витрат для забезпечення стійкого фінансового розвитку.

Незважаючи на високі кредитні ризики та складні макроекономічні умови військових дій, АТ КБ «ПриватБанк» успішно презентував вражаючі результати за минулий період. Чистий прибуток банку за 12 місяців 2022 року склав 30,2 млрд. гривень. Хоча це менше, ніж у 2021 році на 4,85 млрд. гривень, або на 13,8%, проте цей показник все ще залишається одним з найвищих у банківському секторі України.

Основні фактори формування фінансового результату банку в 2022 році включають:

1. Зміна структури транзакцій клієнтів, зокрема зростання безготівкових розрахунків в країні та обсягу транзакцій за кордоном по картам громадян України, які виїхали за кордон через війну.

2. Збільшення надходжень на поточні рахунки клієнтів, яке компенсувало відток коштів за строковими депозитами та змінило структуру та обсяг чистого процентного доходу.

3. Макроекономічні умови на банківському ринку, зокрема тренди облікової ставки НБУ та офіційного валютного курсу.

4. Зростання кредитних ризиків та формування резервів на їх покриття.

5. Формування резервів на очікувані збитки внаслідок бойових дій, включаючи втрати готівки та інших активів через руйнування приміщень та банкоматів.

6. Контроль операційних витрат з обмеженням всіх витрат, не пов'язаних з забезпеченням безперервності діяльності, в той час як додаткові витрати були здійснені на забезпечення надійності інформаційних систем банку та підтримку співробітників та армії через благодійні програми та інші заходи[30].

У загальному, можна сказати, що АТ КБ «ПриватБанк» показав позитивні фінансові результати за останні три роки, збільшивши свій чистий прибуток та процентні та комісійні доходи. Також важливим фактором є зменшення процентних витрат.

Отже, АТ КБ «ПриватБанк» демонструє стабільні темпи зростання діяльності та фінансового результату. Розвиток бізнесу, контроль за витратами,

зважає на кредитну політику та ефективне управління процесами як всередині банку, так і в обслуговуванні клієнтів, забезпечило йому найбільш значне серед інших банків України зростання суми прибутку та лідерські позиції в загальному результаті банківської системи.

Результати діяльності Банку за 2022 рік відображають його високу ефективність та готовність протистояти складним викликам. Незважаючи на негативний вплив кредитних ризиків та макроекономічних умов військових дій, АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував вражаючу стресостійкість та гнучкість у пристосуванні до змін.

Довіра клієнтів до Банку відображається не лише у високих фінансових показниках, а й у оперативному реагуванні на нові виклики зовнішнього середовища та вдосконаленні сервісу, щоб задовольнити різноманітні потреби клієнтів.

Важливо підкреслити, що державний АТ КБ «ПриватБанк» є системно важливим українським банком, який відіграє ключову роль у функціонуванні фінансової системи країни. Його стабільність та надійність є важливими для забезпечення фінансової стабільності та підтримки економічного розвитку України в цілому.

Отже, у другому розділі досліджено загальну картину інфраструктури фінансового ринку в Україні. Шляхом ретроспективного аналізу вивчено історичний контекст її розвитку, а також проведено оцінку сучасного стану. Виявлено ключові аспекти, що впливають на функціонування фінансового ринку в країні, включаючи існуючі проблеми та потенційні можливості для подальшого розвитку. Ця аналітична діагностика є важливим кроком у формулюванні стратегій та рекомендацій для покращення інфраструктури фінансового ринку України.

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

3.1 Шляхи розвитку інфраструктури фінансового ринку: регуляторні аспекти

Фінансовий сектор України стоїть перед викликами, що вимагають не тільки реструктуризації, але й суворого встановлення правил гри. Ця галузь економіки, хоч і вразлива, проте повинна стати двигуном інновацій та забезпечувати підтримку всім учасникам ринку. На жаль, розвиток фінансового сектору України гальмується значним відставанням законодавства від міжнародних стандартів. Наприклад, у січні 2021 року під час обговорення Національної економічної стратегії до 2030 року голова Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку Тимур Хромаєв зазначив, що Україна посідає 120-е місце серед 125 країн за розвитком фінансового ринку, що переважно обумовлено відставанням українського законодавства від міжнародних стандартів [39].

Український фінансовий ринок стикається з новими викликами, особливо внаслідок повномасштабного вторгнення росії. Державний регулятор усвідомлює цю ситуацію і забезпечує стабільне функціонування ринку навіть під час воєнного конфлікту, а також готує його учасників до майбутньої інтеграції до європейського ринку.

Після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом в Україні виникла унікальна можливість наблизити свою законодавчу базу в галузі фінансового права до вимог і стандартів ЄС. З 2019 року було прийнято кілька законів, які відповідають вимогам ЄС, таких як Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» (Закон СПЛІТ) і Закон про деривативи [1].

Проте у 2022 році був прийнятий безпрецедентний Закон про особливості діяльності фінансового сектору в зв'язку з введенням воєнного стану в Україні. Це призупинило процес імплементації європейських практик у фінансовому секторі та залишає значну роботу з адаптації законодавчої бази для належного функціонування цього сектора [2].

Після завершення війни важливим завданням буде не лише швидке прийняття нових законів, а й урахування особливостей українського середовища для збереження національних фінансових гравців та створення умов для їх конкурентоспроможності.

Позитивним кроком стало створення єдиного регуляторного центру для учасників фінансово-банківського сектора, що встановлює єдині правила й сприяє розвитку фондового ринку через створення першого фінансового хабу.

Україна планувала до кінця 2023 року запустити Український міжнародний фінансовий центр, який мав включати п'ять ключових інституційних установ: консультаційну раду, бюро зв'язків з інвесторами, арбітражний центр, універсальну біржу та фінансово-інфраструктурний холдинг. Однак реалізація цих амбіційних планів, спрямованих на співпрацю з фінансовим ринком України, зазнала перешкод через війну, яка вибухнула в країні [31, с. 165].

Незважаючи на це, Україна продовжувала ставити перед собою амбіційні цілі на фінансовому ринку – зберігати стабільність, надійність і не відхилитися від запланованих реформ. Український міжнародний фінансовий центр мав на меті стати місцем, де б підтримували та консультували інвесторів, забезпечувалося функціонування арбітражного центру, залучалося до універсальної біржі та створювалося фінансово-інфраструктурний холдинг.

Незважаючи на тимчасові труднощі, Україна залишалася впевненою у своїй здатності досягти поставлених цілей та розвивати фінансовий ринок. Реформи лишалися на першому плані, а зусилля були спрямовані на забезпечення стабільності й надійності системи. Мета полягала в створенні

фінансового центру, який став би символом розвитку України в глобальному фінансовому середовищі.

Сучасний фінансовий ринок України є не лише невід'ємною частиною фінансової екосистеми країни, але й важливим фактором у становленні та розвитку національної економіки. Він функціонує відповідно до принципів, спрямованих на задоволення потреб кінцевих споживачів фінансових послуг. Це сучасна орієнтована на споживача модель, де основною метою є створення комфортних умов для ефективної діяльності суб'єктів господарювання, зокрема фінансового сектора [37, с. 82].

Фінансовий ринок України базується на скоординованій діяльності чотирьох основних «стовпів» фінансового сектора: Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства фінансів України та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ці органи не лише регулюють ринок, але й спільно втілюють нову Стратегію розвитку фінансового сектору України, що сприяє його сталому та збалансованому розвитку в майбутньому [22].

Даний документ встановлює актуальні пріоритети та цілі розвитку фінансового сектору, спрямовані на відповідь на російську агресію та відновлення країни. Його підготовка передбачена в рамках Меморандуму про економічну та фінансову політику між Україною та Міжнародним валютним фондом.

Фінансовий ринок постійно трансформується та адаптується до вимог сучасності, інтегруючись у світові фінансові процеси та впроваджуючи нові технології та підходи до надання фінансових послуг. Його розвиток визначається не лише внутрішніми факторами, але й зовнішніми впливами та міжнародними стандартами.

Незважаючи на військову агресію та світову пандемію Covid-19, регуляторам фінансового ринку вдається досягати значних позитивних результатів у реалізації Стратегії розвитку фінансового сектора. Це свідчить про високий рівень адаптивності та вміння ефективно реагувати на складні

ситуації. Важливо підкреслити, що більшість заходів, передбачених Стратегією, вдалося виконати вчасно та з високою якістю, що є підтвердженням успішної стратегічної діяльності [48].

Стратегія передбачає не лише встановлення пріоритетів та цілей розвитку фінансового сектора, але й упровадження міжнародних практик і стандартів, зокрема тих, що впливають з Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Це сприяє гармонізації фінансового ринку України з міжнародними стандартами та підвищенню його конкурентоспроможності на світовій арені [36].

Прозорість роботи та взаємна повага всіх учасників ринку є фундаментальною основою для ефективної роботи фінансового сектора України. Тому взаємодія та координація між учасниками ринку на різних рівнях є ключовими елементами для створення актуальних сервісів та продуктів, які задовольняють потреби споживачів фінансових послуг.

Основна мета реформ та розвитку фінансового ринку України полягає у впровадженні провідних міжнародних практик та стандартів, що сприятимуть його ефективному функціонуванню в умовах глобальних викликів та змін. Україна взяла на себе зобов'язання в рамках Угоди про асоціацію з ЄС та інших міжнародних документів активно впроваджувати нові технології та стандарти у фінансовий сектор для забезпечення його стійкого та інноваційного розвитку.

За останні роки в Україні відзначено значний прогрес у реалізації стратегії розвитку фінансового сектора. Навіть не дивлячись на серйозні виклики, такі як військова агресія та світова пандемія Covid-19, регуляторам вдалося досягти позитивних результатів. Це свідчить про високий рівень гнучкості та адаптивності фінансової екосистеми України до екстремальних умов.

Після початку повномасштабної війни Росії проти України у 2022 році фінансові регулятори опинилися в ситуації, де вони були змушені терміново переглянути й оновити Стратегію розвитку фінансового сектора до 2023 року. Це оновлення Стратегії враховує пріоритетні заходи, що були визначені в Плані

відновлення України, розробленому Національною радою з відновлення України. Особлива увага мала бути приділена врахуванню впливу війни та пандемії на фінансовий сектор і розробці стратегій для подолання їхніх наслідків.

Оновлена Стратегія має на меті не лише забезпечити стійкий розвиток фінансового сектора, але й зробити його більш резильєнтним у відповідь на змінні умови. Вона повинна відповідати новим реаліям та враховувати важливі питання стабільності та безпеки фінансової системи в умовах небезпеки та кризи [22].

Стратегія розвитку фінансового сектора має за основну мету задоволення потреб учасників ринку шляхом надання необхідних фінансових послуг учасниками фінансової екосистеми. Ці учасники можуть бути об'єднані згідно з такими критеріями:

1. Провайдери фінансових послуг: ця категорія включає фінансові посередники та державні інституції, які самостійно створюють фінансові продукти та сервіси для кінцевих споживачів. Їхні послуги можуть включати кредитування, зберігання коштів, страхування та інші.

2. Інфраструктура й технології: в цей сегмент входять державні інституції, банки, небанківські фінансові установи та ФінТех-компанії. Вони надають різноманітні продукти, сервіси та рішення для провайдерів фінансового ринку та інших учасників фінансового сектора, спрямовані на покращення їхньої ціннісної пропозиції для споживачів фінансових послуг.

3. Регуляція та контроль: в даній категорії об'єднуються державні інституції та саморегулювальні організації учасників ринку. Вони затверджують та погоджують правила взаємодії та вимоги до учасників екосистеми, контролюють їх дотримання, здійснюють пруденційний нагляд та загальний моніторинг діяльності з метою забезпечення стабільності та надійності фінансової системи.

4. Експертиза: цей сегмент передбачає взаємний моніторинг учасниками ринку та державними інституціями ефективності діяльності й рівня

задоволення сервісами. Такий обмін досвідом допомагає створити підґрунтя для професійного розвитку учасників екосистеми та покращення продуктів і сервісів, що пропонуються.

Стратегія розвитку фінансового сектора України визначає амбітну візію, спрямовану на побудову інтегрованого у міжнародний простір, ефективного, стійкого та конкурентоспроможного фінансового сектора. Цей сектор має динамічно розвиватися та забезпечувати значний внесок у стале та інклюзивне економічне зростання України. Під такою візією криється прагнення до створення фінансової системи, яка була б готова ефективно конкурувати на міжнародному ринку та сприяти розвитку всіх секторів економіки.

Реалізація Стратегії в Україні має на меті створити сприятливі умови для розвитку фінансового сектора, підвищення його конкурентоспроможності та наближення до стандартів Європейського Союзу. Ця стратегія зорієнтована на досягнення кількох основних цілей, спрямованих на забезпечення потреб кінцевих споживачів у сучасних, доступних та якісних фінансових послугах.

Стратегія передбачає, що спільні дії регуляторів та Фонду гарантування вкладів у фінансовому секторі будуть спрямовані на досягнення п'яти таких стратегічних цілей:

- макроекономічна стабільність,
- фінансова стабільність,
- фінансова система працює на відновлення країни,
- сучасні фінансові послуги,
- інституційна спроможність регуляторів та ФГВФО[22].

Передбачені Стратегією заходи умовно поділено на короткострокові заходи, спрямовані на забезпечення стабільності, недопущення погіршення ситуації у фінансовому секторі та економіці загалом, і на середньострокові заходи, що стануть основою майбутньої відбудови та зростання економіки.

Стратегія фінансової системи визначає пріоритети, такі як відновлення та розвиток сектору, забезпечення його стабільності, моніторинг проблемних активів та виведення неспроможних учасників з ринку. При сприятливих

умовах передбачається лібералізація ринків та повернення до інфляційного таргетування.

Загалом, реалізація цієї Стратегії спрямована на зміцнення фінансового сектора як ключового драйвера економічного розвитку країни, що в свою чергу сприятиме підвищенню загального рівня життя громадян і забезпечить стале та інклюзивне економічне зростання.

Стратегія фокусується на п'яти ключових напрямках розвитку фінансового сектора, кожен з яких має свої стратегічні цілі та індикатори виконання. Незважаючи на складні умови, спричинені воєнним конфліктом, відповідальні державні органи, такі як Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, роблять все можливе для досягнення запланованих цілей.

У контексті воєнного конфлікту, державним регуляторам необхідно обережно підходити до лібералізації діяльності фінансових посередників. Важливо створити сприятливе середовище для відновлення постраждалих установ та забезпечення ліквідності та доступу до ресурсів. При цьому важливо не відхилятися від стратегічних цілей, а з урахуванням поточних обставин спрямовувати зусилля на досягнення них. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності фінансового ринку та збільшенню рівня довіри як зовнішніх, так і внутрішніх контрагентів.

Отже, дотримання найкращих світових стандартів у регулюванні та нагляді допоможе забезпечити стабільність та надійність фінансового сектора, що дозволить досягти визначеної візії майбутнього фінансового сектора України.

3.2 Технологічні та інноваційні тенденції в розвитку інфраструктури фінансового ринку

Розвиток фінансових технологій у світі підтримується рядом технологічних факторів, що включають використання Інтернету і мобільних

технологій, технологій хмарних обчислень, робоконсультавання, машинного навчання та аналізу великих даних. З огляду на їхню високу інноваційну потужність фінансові технології створюють потужний стимул для «цифрового відновлення» всього сектору фінансових послуг [4, с. 179].

Ці технологічні інновації дозволяють покращувати якість фінансових продуктів і послуг, роблять їх більш доступними та зручними для споживачів. Наприклад, мобільні додатки та онлайн-платформи дозволяють клієнтам здійснювати фінансові операції швидко та зручно, а аналіз великих даних допомагає фінансовим установам у плануванні та прийнятті рішень на основі об'єктивних даних. Крім того, використання роботів-консультантів та машинного навчання дозволяє автоматизувати багато процесів, що покращує ефективність та економічність фінансових операцій. Всі ці технологічні інновації не лише сприяють розвитку фінансового сектору, але й відкривають нові можливості для підвищення ефективності та конкурентоспроможності фінансових установ у глобальному ринковому середовищі.

Основна ідея FinTech полягає в поєднанні двох ключових складових: інновацій, які використовують технології традиційного фінансово-банківського сектору, і нових бізнес-моделей, спрямованих на надання фінансових послуг. Ця взаємодія перетворює фінансову сферу, роблячи її більш інноваційною, ефективною та доступною для користувачів. ФінТех відкриває нові можливості для розвитку фінансових продуктів та послуг, прискорюючи темпи технологічного прогресу в галузі фінансів [9, с. 13].

Серед ключових тенденцій розвитку FinTech-галузі в Україні варто відзначити зростання попиту на ринку, збільшення довіри до технологій та належне правове регулювання. Попит на ринку та довіра до технологій постійно зростають в умовах наростаючої важливості цифрових рішень і сервісів. Це ілюструється широким застосуванням смартфонів та зростанням впливу соціальних мереж. Ці фактори створюють стійкий попит на інноваційні фінансові рішення та послуги, що розвиває ринок FinTech в Україні, визначаючи його перспективи у майбутньому.

FinTech – це інноваційний сектор, який охоплює різні напрямки у фінансовій сфері. Серед них – платіжні системи, фінансові P2P-платформи (як краудфандинг, краудінвестування), криптовалюта, робоконсультавання, робоінвестування та інтернет банкінг [14].

За напрямками діяльності розподіляють такі категорії FinTech-компаній:

1. Управління особистими фінансами – це програми та платформи, що дозволяють користувачам керувати своїми особистими фінансами, включаючи витрати, збереження та інвестиції. Вони надають можливість стежити за фінансовими потоками, складати бюджети та планувати витрати.

2. Інвестиційні платформи – це онлайн-сервіси, які дозволяють користувачам інвестувати свої гроші в різноманітні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, фонди та інші активи[6].

3. Колективне фінансування, відоме також як краудфандинг, представляє собою спосіб фінансування проектів чи ініціатив, де кошти залучаються від широкого загалу людей, які вкладають невеликі суми грошей. Цей метод фінансування дозволяє підтримати різноманітні ідеї та проекти, від мистецьких творів і нових бізнесів до соціальних ініціатив і технологічних стартапів. Основною перевагою краудфандингу є можливість отримати фінансування без залучення банків чи інвестиційних фондів. Це дає можливість будь-якій ідеї чи проекту отримати шанс на реалізацію, незалежно від їхнього стартового капіталу або доступу до традиційних джерел фінансування.

4. Краудфандинг може приймати різні форми, такі як еквіті краудфандинг, дарування, краудледінг, або краудсорсинг, і використовується у широкому спектрі сфер, від бізнесу і технологій до мистецтва та благодійності. Цей метод фінансування продовжує набирати популярність і залишається важливим інструментом для реалізації новаторських ідей та проектів.

5. B2B-ФінТех (Business-to-Business FinTech) – це сегмент FinTech, який спеціалізується на наданні технологічних рішень для фінансових потреб підприємств та інших бізнес-клієнтів. Цей сегмент зосереджений на розробці та впровадженні інноваційних інструментів і продуктів для оптимізації

фінансових процесів у великих корпораціях, малих та середніх підприємствах, а також інших учасників бізнес-середовища. Необанки (банки-челенджери) – це фінансові установи, які працюють без традиційних банківських структур, але надають подібні послуги, такі як рахунки, платіжні картки та позики.

6. RegTech – це унікальний і зовсім невідомий в Україні напрям інновацій, що дає змогу швидко й автоматизовано адаптувати бізнес до змін законодавства та умов ринку. Є частиною напрямку LegalTech та InsureTech. RegTech – це сектор в галузі фінансових технологій, який спеціалізується на розробці та застосуванні технологічних рішень для вирішення завдань з регулювання та дотримання вимог законодавства у фінансовому секторі. Основна мета RegTech – це автоматизація та оптимізація процесів з виконання регуляторних вимог, а також забезпечення відповідності з ними [25].

7. InsureTech – це сектор фінансових технологій, який спеціалізується на впровадженні інноваційних технологій у галузі страхування. Основна мета InsureTech полягає у вдосконаленні традиційних процесів страхування, забезпеченні кращої доступності до страхових послуг та покращенні взаємодії між страхувальниками та клієнтами. Це охоплює широкий спектр аспектів, включаючи цифрові страхові продукти, використання штучного інтелекту та аналітики для оцінки ризиків, впровадження блокчейн-технологій для забезпечення безпеки та надійності, а також розвиток нових моделей взаємодії між страховиками та клієнтами через мобільні додатки та онлайн-платформи. InsureTech відкриває нові можливості для інновацій у галузі страхування та сприяє покращенню якості та доступності страхових послуг [27, с. 195].

8. Криптовалюти та блокчейн – це компанії, що розробляють технології для обміну та зберігання криптовалют, а також розробляють рішення на базі блокчейну для фінансових та інших секторів [7].

Сучасна фінансова система неможлива без автоматизованих систем управління. Банки й фінансові установи постійно вдосконалюють ІТ-напрямок з метою підвищення безпеки даних та зменшення операційних витрат. Проте, розвиток інших можливостей FinTech залишається мало розглянутим. Однак,

варто звернути увагу на потенціал, який пропонує FinTech. Він націлений не лише на підвищення безпеки і зниження витрат, але й на створення нових зручних інструментів для клієнтів, спрощуючи їхні фінансові операції та роблячи їх більш доступними і зрозумілими. Такі інновації стають ключовим фактором у полегшенні фінансового життя людей і сприяють зростанню конкурентоспроможності фінансових установ [26].

Фінансові структури у сучасних умовах глобального простору та супроводжуваних інтеграційних можливостях включають такі ключові аспекти:

- рівень автоматизації бізнес-процесів: зростає важливість використання автоматизованих систем для ефективного управління фінансовими операціями та підтримки рішень;

- розвиток каналів самообслуговування: сервіси та функції, які стають доступними через цифрові канали, дозволяють клієнтам здійснювати різноманітні фінансові операції безпосередньо та зручно;

- швидкість операцій: реалізація операцій у режимі реального часу стає все більш важливою, незалежно від того, чи вони проводяться офлайн або онлайн, що потребує високого рівня розвитку управління даними, включаючи машинне навчання та дата гверненс;

- доступність сервісів 24/7: споживачі вимагають доступності фінансових послуг у будь-який час, що вимагає створення інфраструктури, яка забезпечує неперервну роботу сервісів;

- швидкість змін та час виведення на ринок: фінансові установи повинні бути готові до швидких змін у вимогах ринку та оперативно впроваджувати нові продукти та послуги, зменшуючи час від ідеї до реалізації (time-to-market).

Нові гравці та учасники фінансового ринку втілюють нові бізнес-моделі, які відрізняються від традиційних підходів. Інноваційні розробки у сфері FinTech призводять до фундаментальної трансформації всієї індустрії фінансових послуг. FinTech – це сегмент, що активно розвивається на перетині фінансових послуг і технологій, де він генерує інноваційні підходи до продуктів та послуг.

Вітчизняна галузь FinTech, відповідно до світових трендів, демонструє значне зростання у останні роки. Кількість укладених угод і обсяг залучених інвестицій на цьому ринку постійно зростає. Розвиток FinTech впливає на трансформацію фінансових продуктів та послуг у різних сферах, таких як банківський сектор, страхування, ризик-менеджмент, торгівля та регуляторна діяльність [32, с. 69].

Отже, українські FinTech-інновації охоплюють широкий спектр напрямків, включаючи: мобільні гаманці, цифрові банки й необанки, блокчейн і криптовалюта, технології та інфраструктура, консалтингові й аналітичні системи. Ці інновації відображають стрімкий розвиток українського FinTech-сектору та відкривають нові можливості для удосконалення фінансових послуг.

Таким чином, у третьому розділі було розглянуто напрямки розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні. В контексті регуляторних аспектів та технологічних інновацій виявлено важливі шляхи для подальшого удосконалення фінансової інфраструктури країни. Зокрема, удосконалення регуляторного середовища та впровадження новітніх технологій можуть сприяти підвищенню ефективності фінансового ринку, забезпечуючи більшу доступність та безпеку фінансових послуг для населення та бізнесу. Враховуючи ці напрямки, можна прогнозувати позитивний вплив на розвиток фінансової системи України та зростання її конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

ВИСНОВКИ

У першому розділі випускної кваліфікаційної роботи досліджено сутність інфраструктури фінансового ринку та її важливу роль у національній економіці. Визначено, що інфраструктура фінансового ринку є необхідною для забезпечення ефективності фінансової системи країни. Це включає усі необхідні установи, послуги, правила та процедури, які дозволяють фінансовим учасникам здійснювати операції з обміну фінансовими активами. Інфраструктура фінансового ринку сприяє розвитку підприємництва, забезпечує стабільність фінансової системи та підтримує економічне зростання. Важливою є роль регулювання та нагляду за фінансовим ринком для забезпечення його прозорості та надійності, а також стимулювання інновацій та розвитку нових фінансових продуктів. Таким чином, інфраструктура фінансового ринку визначає ефективність та конкурентоспроможність фінансової системи країни.

Другий розділ надає важливий огляд стану інфраструктури фінансового ринку в Україні з прив'язкою до ретроспективного аспекту розвитку та аналізу динаміки різних сегментів протягом останніх років. Фінансовий ринок України відіграє ключову роль у задоволенні потреб як населення, так і бізнесу в фінансових послугах. Стабільність і розвиток цього ринку залежать від спільної діяльності різних органів та інституцій, таких як Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство фінансів України та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

За аналізом даних, банківський сектор продемонстрував стабільність та динамічний розвиток, збільшивши активи на значну суму. Це свідчить про надійність цього сектору і його важливу роль у підтримці економічного зростання. З іншого боку, інші сегменти, такі як кредитні спілки та фінансові компанії, показують змішану динаміку, іноді зменшуючи свої активи.

Загальна кількість фінансових установ зменшилася, що свідчить про значні зміни в системі за останні роки. Ці зміни спричинені економічними

чинниками, регулятивними змінами та технологічними інноваціями, а також воєнними подіями, які вплинули на ринок.

Загалом, другий розділ надає важливу інформацію щодо стану та розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні, підкреслюючи необхідність постійної адаптації та вдосконалення фінансових послуг для задоволення потреб суспільства і підтримки економічного зростання.

Дослідження сучасного стану розвитку інфраструктури фінансового ринку підкреслює стійкість та позитивну динаміку банківського сектора України, зокрема в контексті провідних гравців, таких як АТ КБ «ПриватБанк». АТ КБ «ПриватБанк» показав значне зростання прибутковості та стабільне управління різними фінансовими операціями, що підтверджує його успішну адаптацію до змін умов ринку.

У третьому розділі детально проаналізовані шляхи подальшого розвитку та вдосконалення фінансового ринку країни. По-перше, було розглянуто регуляторні аспекти, які включають у себе перегляд та модернізацію законодавства, спрямованого на регулювання фінансового сектору, що включає удосконалення нормативно-правового середовища для стимулювання фінансової активності та забезпечення стабільності фінансової системи. По-друге, вивчено технологічні та інноваційні тенденції в розвитку інфраструктури фінансового ринку, які охоплюють впровадження новітніх технологій, таких як фінтех-технології, блокчейн, штучний інтелект, великі дані та інші, для поліпшення швидкості, ефективності та безпеки фінансових операцій.

Такий комплексний підхід до розвитку інфраструктури фінансового ринку в Україні сприятиме підвищенню його конкурентоспроможності, забезпеченню стабільності та прозорості фінансової системи, а також покращенню доступності фінансових послуг для різних сегментів суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України № 79-IX від 12.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text> (дата звернення: 04.04.2024).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансо-вого сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні: Закон України № 2463-IX від 27.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2463-20#Text> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Балицька М. В., Бровенко К. С. Фінансові технології як драйвер розвитку фінансових ринків. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 59–65.
4. Баранова В. Г. Банківські інноваційні технології: проблеми та перспективи впровадження. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 40. С. 177–181.
5. Благун І.І. Інфраструктура фінансового ринку України: стан та перспективи розвитку. *Облік і фінанси*. 2019. № 4 (86). С. 63-68.
6. Блокчейн у банківській сфері: як нова технологія може вплинути на галузь. URL: <https://mind.ua/openmind/20181733-blokchejn-u-bankivskij-sferi-yak-nova-tehnologiya-mozhe-vplinuti-na-galuz> (дата звернення: 03.04.2024).
7. Впровадження блокчейну в банківську сферу. Авада-медіа. URL: <https://avada-media.ua/ua/services/vnedrenie-blokcheyna-v-bankovskoy-sfere/> (дата звернення: 02.04.2024).
8. Головні фінансові результати року, що минає. 2023 рік у цифрах. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/2023-rik-u-cyfrah> (дата звернення: 04.04.2023).

9. Гулей А.І., Гулей С.А. Цифрова трансформація вітчизняного банківського середовища в умовах розвитку фінтех-екосистеми. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. № 1. С. 6–15.
10. Данилишин Б. 2021–2022: Яка ситуація в економіці та на фінансових ринках. Укрінформ. 19.01.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3388110-20212022-aka-situaciav-ekonomici-ta-na-finansovih-rinkah.html> (дата звернення: 02.04.2024).
11. Даньшина Ю. В., Брітченко І. Г. Переваги, можливості та недоліки технології блокчейн. С.106-109.
12. Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. С. 15-24.
13. Застосування блокчейну в банківському секторі. URL: <https://www.bitbon.space/ua/knowledge-base/distributed-ledger-technologies-blockchain/financial-sector/use-of-blockchain-in-the-banking-sector> (дата звернення: 01.04.2024).
14. Звіт «ФінТех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог». Проєкт USAID «Трансформація фінансового сектору» та інноваційного парку UNIT.City. 2018. URL: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf (дата звернення: 30.03.2024).
15. Кізима Т. О., Луцишин О. О. Аналітичний огляд інфраструктури фінансового ринку України: інституційний аспект. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка». 2016. № 2(30). С. 62-68.
16. Коніна М., Реха К., Янковський В. Сучасний стан фінансового ринку України та шляхи його вдосконалення. Економічний дискурс. *Міжнародний науковий журнал*. 2019. № 2. С. 183–192.
17. Корсакова О. С. Особливості формування фінансової інфраструктури на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/78.pdf (дата звернення: 02.04.2024).

18. Кравчук Н., Луцишин О. Фінансовий ринок України під час війни: реалії функціонування. *Світ фінансів*. № 4(73). 2022. С.112-128.

19. Лаврик, О. Л. Коваленко Т.А. Інструменти фінансового ринку в умовах глобалізації / Економічний аналіз. 2017. Т. 27, № 4. С. 133-138. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2017_27%284%29__18 (дата звернення:02.04.2024).

20. Лубкей Н. П. Фінансові посередники: сутність, види та роль на фінансовому ринку. Зб. тез доп. Всеукр.наук.-практ. конф.Тернопіль. 2016. С.131-135. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/21182/131-135.pdf> (дата звернення:02.04.2024).

21. Михальчинець Г. Т. Інфраструктура фінансового ринку України: основні тенденції розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. С. 28-33.

22. Нова Стратегія розвитку фінансового сектору: протистояння викликам війни у фінансовому секторі та підтримання відновлення економіки України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nova-strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-protistoyannya-viklikam-viyni-u-finansovomu-sektori-ta-pidtrimannya-vidnovlennya-ekonomiki-ukrayini> (дата звернення: 05.04.2024).

23. Огляд небанківського фінансового сектору. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2023-11.pdf?v=6 (дата звернення: 03.04.2024).

24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 03.04.2024).

25. Пальчевський І.М. Фінтех прилаштовується до банків. Financial Club. URL: <https://finclub.net/ua/analytics/fintekh-prylashtovuietsia-do-bankiv> (дата звернення: 03.04.2024).

26. Паперник С.В. Fintech – актуальні тенденції на найближчі 3 роки. Юридична газета. 2021. URL: <http://evris.law/uk/stattja-fintech> (дата звернення: 19.03.2024).

27. Поченчук Г. М. Фінансові технології: розвиток і регулювання. *Економіка та суспільство*. 2017. № 13. С. 193–200.
28. Рекуненко І. І. Інфраструктура фінансового ринку України: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2013. 411 с.
29. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк». 2021. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення:03.04.2024).
30. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк». 2022. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення:04.04.2024).
31. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: кол. монографія / за заг. ред. В. Г. Барановой, О.М.Гончаренко. Харків : Діса плюс, 2019. 370 с.
32. Руденко З.М. Вплив розвитку фінтех на банківський ринок в Україні. *Банківська справа*. 2018. № 2 (130). С. 67–71.
33. Соляник Л.Г., Замковий О.І., Водоп'янов В.С. Ринок fintech-послуг в Україні: тенденції розвитку і поширення на тлі оптимізації банківських ризиків. *Причорноморські економічні студії*. 2021. № 70. С. 143-149.
34. Семенов А.Ю., Цирулик С.В. Тенденції розвитку Fintech-послуг на світовому та вітчизняному ринках фінансових послуг. *Бізнес-Інформ*. 2018. № 10. С. 327–334.
35. Сіренко Н. М.,Боднар О. А.,Шишпанова Н. О.Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект. *Сучасна економіка*. 2021. №25. С. 130-135
36. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitkufinansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686> (дата звернення: 02.04.2024).
37. Татарин Н., Половко Д. Фінансовий ринок України: аналіз сучасного стану, загрози, проблеми та перспективи.*Галицький економічний вісник*. 2023. № 4 (83). С. 78-88.

38. У регулюванні українського платіжного ринку відбудуться концептуальні зміни. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=98763666&cat_id=55838 (дата звернення: 04.04.2024).

39. Фінансовий клуб. Україна займає 120 позицію з розвитку фінансового ринку. 2021. URL: <https://finclub.net/ua/news/ukraina-zaimaie120-rozytsiui-z-rozvytku-finansovoho-rynku.html> (дата звернення: 02.04.2024).

40. Чуницька І. Наукові орієнтири структурування інфраструктури фінансового ринку. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2020/5.pdf (дата звернення: 04.04.2024).

41. Школник І.О. Фінансові посередники та їх роль у розвитку фінансового ринку /І.О. Школьник //Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. раць /ДВНЗ “УАБС НБУ”. – Суми, 2007. – Вип. 22. - С. 272-281

42. Юрчук Н.П. Особливості розвитку fintech в сучасних умовах. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 6. С. 72–83.

43. Машлій Г., Галюк М. стан та перспективи розвитку фінансового ринку України. Наукові конференції. Наукові конференції. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3776/> (дата звернення: 04.04.2024).

44. Селіверстова Л. С., Адаменко І. П. Особливості розвитку фінансового ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 9. С. 13–17.

45. Гатаулліна Е. І. Проблематика розвитку фінансового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. С. 157-163.

46. Борисюк, О., Матвійчук, Н., Хмелярська, Л. Особливості розвитку фінансового ринку України під час війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3626/3556> (дата звернення 04.04.2024).

47. Борисюк О., Дацюк-Томчук М., Ліповська-Маковецька Н. Імперативи розвитку фінансового ринку України в умовах цифровізації. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. №2, 2020. С. 168–176.

48. Данилишин Б. Реалії воєнного часу: ситуація в економіці та фінансових ринках України. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/568138_realii_voienного_chasu_situatsiya.html (дата звернення: 04.04.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2020	31 грудня 2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	49 911	45 894
Заборгованість банків	7	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	1 715	875
Поточні податкові активи	22	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	155
Інвестиційна нерухомість		2 933	3 379
Активи з права користування	10	1 748	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи	11	5 894	4 764
Інші фінансові активи	12	3 448	2 210
Інші активи	13	8 900	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 228	1 244
Активи, утримувані для продажу		32	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ		-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		2	201
Кошти клієнтів	14	312 706	240 621
Зобов'язання орендаря з лізингу	31	1 855	1 748
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	146	121
Інші фінансові зобов'язання	15	2 907	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	16	12 082	3 260
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		329 700	255 194
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	17	206 060	206 060
Емісійний дохід	17	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	689	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	9	(2 937)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	17	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(171 665)	(169 918)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		52 825	54 529
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

(Handwritten signature)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни капіталу за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У звітній періоді	Прим.	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Резерв переохочення будівель	Реалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	Результат від операцій з акціями	Загальні резерви та інші фонди	Накопичений дефіцит	Всього капіталу
Залишок на 1 січня 2019		206 060	23	687	(3 303)	12 174	8 211	(190 388)	31 464
Прибуток за звітний період		-	-	-	-	-	-	32 609	32 609
Інші сукупні доходи(збитки) за рік		-	-	(56)	2 029	-	-	-	1 974
Всього інші сукупні доходи(збитки) за рік		-	-	(56)	2 029	-	-	32 609	34 583
Зміна у резервах переохочення будівель внаслідок:									
- переведення (амортизація) резерву переохочення будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(18)	-	-	-	18	-
Розподіл прибутку:									
- виплата дивидендів		-	-	-	-	-	-	(11 518)	(11 518)
- переведення до резервного фонду		-	-	-	-	-	639	(639)	-
Залишок на 31 грудня 2019		206 060	23	614	(1 274)	12 174	8 850	(169 918)	54 529
Залишок на 1 січня 2020		206 060	23	614	(1 274)	12 174	8 850	(169 918)	54 529
Прибуток за звітний період		-	-	-	-	-	-	24 302	24 302
Інші сукупні доходи(збитки) за рік		-	-	114	(1 667)	-	-	-	(1 549)
Всього інші сукупні доходи(збитки) за рік		-	-	114	(1 667)	-	-	24 302	22 735
Зміна у резервах переохочення будівель внаслідок:									
- переведення (амортизація) резерву переохочення будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(39)	-	-	-	39	-
Розподіл прибутку:									
- виплата дивидендів	17	-	-	-	-	-	-	(24 457)	(24 457)
- переведення до резервного фонду	17	-	-	-	-	-	1 631	(1 631)	-
Залишок на 31 грудня 2020		206 060	23	609	(2 937)	12 174	8 481	(171 665)	52 625

Затверджено до вилучення та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самарина
В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2021 року

У відповідності з українською грошима	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020	(на 31 грудня 2019)
		(млн грн)	(млн грн)	(млн грн)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	43 911	45 854
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 039	27 116
Кредити та аванси клієнтам	8	48 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 851	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	30 090	100 750	84 660
- за справедливою вартістю через постійний курсовий дохід	9	125 074	115 190	96 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	675
Початок поділові акції	21	0 978	6 960	2 267
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	105
Інвестиційна нерухомість		1 969	2 833	3 379
Некласифіковані активи за зменшеною вартістю	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 659	5 032
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Неоплачені активи або групи витрат, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати кредиторам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		5	2	201
Кошти клієнтів	13	526 303	512 708	240 621
Відкриті поділові зобов'язання	21	139	148	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 535
Зобов'язання у т.ч.:	15	3 651	10 867	2 393
- розрахунок за кредитними зобов'язаннями та контрастами фінансової гарантії		375	329	290
- інші зобов'язання		3 276	10 538	2 103
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 050	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 601	329 700	255 694
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	200 000	200 000	200 000
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з активними		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(3 248)	(960)
Розрахунок та інші фонди банку	16	9 096	8 481	6 860
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 518)
Загальна сума власного капіталу		66 615	62 825	64 629
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до вилучення та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Ю. Самарня
Головний бухгалтер

Г. Ю. Самарня
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Яришник
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіт про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У відповідності українських правил	Спочатковий капітал	Висхідний дохід	Інші доходи		Відшкодування з резервів	Результат від операцій з акціями	Резерви та інші фонди банку	Накопичений дефіцит	Залишок суми власного капіталу
			Резерв операційного бюджету	Резерв над звітними та зобов'язаннями за фінансовими звітами, сформовані за сараданими капіталами через інші операції банку					
У відповідності українських правил									
Приват									
Власний капітал на 1 січня 2021	289 908	23	514	(1 274)	960	12 174	8 830	(169 918)	54 529
Прибуток з операцій банківської діяльності	-	-	114	(1 663)	(1 949)	-	-	24 322	24 322
Супутний дохід	-	-	114	(1 052)	(1 949)	-	-	24 322	22 733
Збільшення (зменшення) через інші доходи власний капітал									
- позитивний вплив операційного бюджету на зростання балансу за звітний період			128	-	(28)	-	-	39	-
Розподіл прибутку			-	-	-	-	1 431	(1 431)	-
- розподіл до резервного фонду	18	-	-	-	-	-	-	(24 407)	(24 407)
- дивіденди, виплати на розподіл на акціонерів	22	-	-	-	-	-	-	-	(24 407)
Власний капітал на 31 грудня 2021	289 908	23	638	(2 937)	(2 248)	12 174	8 431	(171 968)	52 625
Власний капітал на 1 січня 2021	289 908	23	550	(2 937)	(2 248)	12 174	8 431	(171 968)	52 625
Прибуток з операцій банківської діяльності	-	-	130	(1 792)	(1 818)	-	-	35 081	35 081
Супутний дохід	-	-	280	(1 792)	(1 818)	-	-	35 081	35 232
Збільшення (зменшення) через інші доходи власний капітал									
- позитивний вплив операційного бюджету на зростання балансу за звітний період			210	-	(28)	-	-	25	-
Розподіл прибутку			-	-	-	-	1 215	(1 215)	-
- розподіл до резервного фонду	12	-	-	-	-	-	-	(31 942)	(31 942)
- дивіденди, виплати на розподіл на акціонерів	18	-	-	-	-	-	-	-	(31 942)
Власний капітал на 31 грудня 2021	289 908	23	638	(4 729)	(4 081)	12 174	9 636	(152 247)	56 615

Затверждено в банке 31 грудня 2022 року.

Г. Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самарна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмолюк
Головний бухгалтер

Примітка, подані на сторінці 59 є складовою частиною цієї окремої фінансової звітності.

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9,11	(15 168)	(4 091)
Резерви та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296